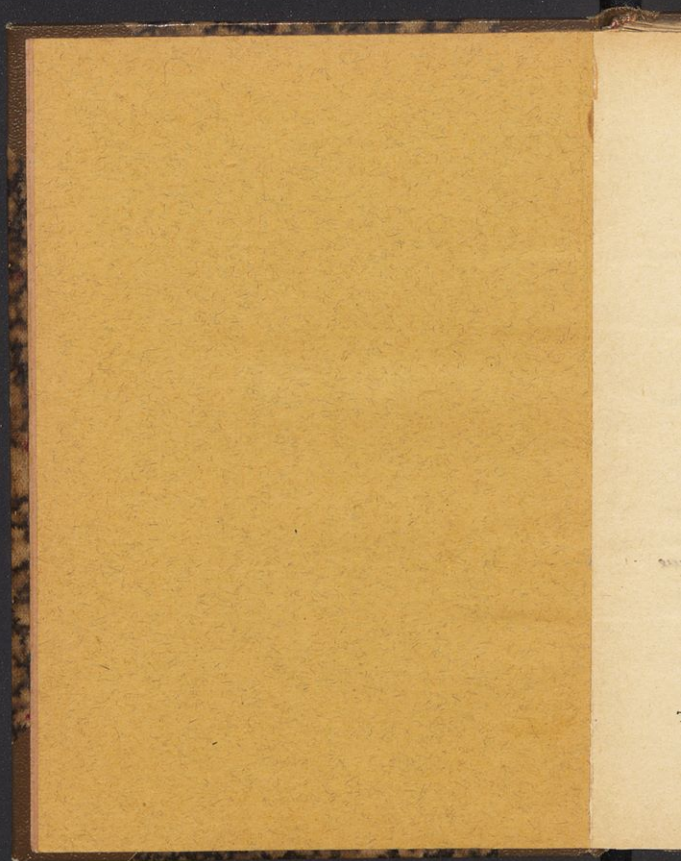

ŠTUD. KNJIŽNICA V MARIBORU

č 1195

MICKI JE TREBA MOŽA

NARODNA VESELOIGRA
V ŠTIRIH DEJANJIH

SPISAL:
VINKO KORŽE

Handwritten notes in Slovenian script, including the name 'Cirkovce' and the year '1936', are visible in the background.

CIRKOVCE NA DRAV. POLJU 1936

TISKALA DELNIŠKA TISKARNA, D. D. V LJUBLJANI
PREDSTAVNIK JOSIP ŠTRUKELJ

OPOZORILO.

Vse pravice si pridržujem.

Izposojevanja drugim odrom, kakor tudi eventualna gostovanja brez moje vednosti, ne dovoljujem.

Prav tako ne dovoljujem prevedbe tega dela.

AVTOR.

R. 1. 195
Brez avtorjevega dovoljenja ne sme
igrali.

96396

K. S. V. 937.

„MICKI JE TREBA MOŽA“

Narodna veseloigra v štirih dejanjih.

Spisal V i n k o K o r ž e.

O S E B E:

MATEVŽ GORIČAN, bogat kmet, 50 let.

MICKA, hči-edinka, zelo zala, 22 let.

URŠA, dekla, 44 let.

JANEZ, sosed, kočar, korenjak, 26 let.

NACLA, hribovska kmetica, 60 let.

NACEK, njen sin, nekoliko omejen, 32 let.

REPLA, pobiravka jajc in prodajalka saharina, 56 let.

KOREN, kmet, starešina, 50 let.

JURIJ, hlapec, 30 let.

IVANKA, kmetsko dekle, 20 let.

ANICA, kmetsko dekle, 24 let.

TEREZA, svinjska dekla, 35 let.

DRAŠKOVIČ, starejši svat, 45 let.

PRVI GODEC, 40 let.

DRUGI GODEC, 30 let.

BOTRA KATRA, 58 let.

DRUG, 20 let.

DRUŽICA, 19 let.

SVATJE, GODCI, DEKLETA, FANTJE.

Dejanje se dogaja v Sloveniji.

Čas: sedanjí.

NAVODILA.

Da se omogoči uspešno igranje „Micke“, svetujem odrom sledeče:

1. Poslužite se krajevnega dialekta!
2. Igralci naj nastopajo v kmečkih oblekah, narodne noše dobrodošle. Poljanske noše bi delale vsem odrom težkoče.
3. Izberite si za vsako osebo, posebno za komične vloge, znane tipe.
4. Svetujem, da z vajami ne štedite. Potek igre mora biti živahen.
5. J a n e z, prikupen, močan kmečki fant; da se ne osmeši pri doktorskem nastopu, svetujem, da poiščete posebno dobrega igralca.
6. M i c k a naj bo ljubko, mladostno kmečko dekle, vsa razigranost enako hlinjena, bolezen naj bo pristno podana. Je ena najlepših in najtežjih vlog.
7. M a t e v ž, dobričina, vendar tudi srdit, naj pokaže vso značilnost pravega bogatega kmeta. Ta vloga zahteva največ napora; zato svetujem: boljše biti robot kakor pa elastično smešen.
8. U r š k a, prikupna, precej rejena, kaže sitnost le zaradi Matevža, dočim je lik prave kmečke matere. Vso skrb kaže s tem, da si vedno išče delo.
9. R e p l a, krajevna klepetulja, suha, velika, škrebasta, povsod naj tišči svoj nos. Govori naj počasneje.

10. K o r e n, samozavesten, bahat pijanček, geste zelo živahne.

11. N a c l a, zanikrna hribovka, zelo glasna, se vede kakor možak.

12. N a c e k: Ves strah kaže bolj pod vplivom matere, kakor pa v omejenosti. Naj ne jeclja preveč, ker bi to dolgočasilo.

Vse ostale vloge naj bodo pristno kmečke. Če bodo moja navodila upoštevana, jamčim za uspeh.

PRVO DEJANJE.

Pri Matevžu, lepa kmečka soba, red in snaga, vidi se, da je premožna hiša.

Prvi prizor.

MICKA (*sedi pri peči, močno ogrnjena v zimsko odejo in ovitke. Vzdihuje. Na mizi prazna skleda, v jerbasu krompir, katerega lupi Urša*).

Drugi prizor.

URŠA (*prinese skodelico kamilčnega čaja*): Micka, no, Micka, prinesla sem kamilc, kar vroče, kolikor se dá, izpij. No, ubogaj!

MICKA (*vzdihne*): Tako sem že polna teh zdravil, da mi že vse preseda.

URŠA: Za bolezen so zdravila, čez kamilc jih ni. No, le sili se, in videla boš, da pomaga.

MICKA (*pije počasi*). In nič bolje. Že tri tedne vedno ista pesem. (*Na jok.*) Zame ni zdravil!

URŠA (*ginjena*): Revica, potolaži se. Ne obupaj! Malce že dobivaš boljšo barvo, še in še, pa boš zdrava žvrgolela kakor nekdam.

MICKA: Kaj meni petje, če zdravja ni. Tu notri boli. (*Se prime za srce.*)

URŠA: Potrpi, potrpljenje je božja mast. Prav za prav, Micka, kje te boli, kje zbada? Prejšnji teden smo

mazali noge, ta teden želodec. Še s tavžentrožami bom začela, ni zlomek, če ne bo pomagalo.

MICKA (*joka*): Saj je vse zaman, ko nič ne pomaga. Teh čorb in ovitkov ne prenesem več. Čuj, Urša, ko bi oče hotel poslati po zdravnika, bi se vsaj vedelo, če gre na bolje ali na slabše.

URŠA: Po zdravnika? Da, po zdravnika, to sem že takoj mislila. Ali idi očeta priganjat, ko čepi na svojih tisočakih kakor koklja na jajcih. Še vprašat si ga ne upam.

MICKA (*ogorčena*): Seve, več mu je za denar, ko za zdravje svoje hčere. Saj vendar vidi, kako trpim, vsak dan sem slabša in bledejša. Za vsako kravo pri hiši mu je več, kakor za mene. Kaj mu pomaga vsa bogatija, če ni zdravja.

URŠA: No, no, tako hudo pa zopet ni, potolaži se. Rad te ima, to je že dostikrat dejal: vse za Micko, naj-bogatejša mora biti, pa še bogatega ženina v hišo, naj se postavlja Matevžev grunt.

MICKA: Seve, kakšnega štorastega hribovca mi bo naložil, križ za vse življenje, ne, in tisočkrat ne. Po svojem srcu bom ravnala. Rajši ko se briga za to barantijo, naj pomaga svoji hčeri do zdravja.

URŠA: Križ božji, kakšna si, vse preveč si ženeš k srcu. Ali ne veš, če se vedno žaluje in joče, postane še srce vodeno. Micka, pomisli, edinka si, bogata in lepa povrhu.

MICKA: Vsa bogatija in lepota naj se gresta solit, ko me nočete razumeti. Ali naj ostanem stara devica? Pobrala bom cunje in šla služiti. (*Joče.*)

URŠA: Micka, kaj govoriš? Še to žalost. Kaj ti vse pade na misel. Potrpi, pravim, potrpi, saj zdaj še tako nisi za pred oltar. Zdravje, zdravje, to je prvo.

MICKA: Ali misliš, da mi bodo vaše čorbe prinesle zdravja? Vsaka kočarca si dobi zdravnika. Zamega ni treba. Škoda denarja. Oh, najrajši bi umrla. (*Joka.*)

URŠA: Micka, kdo ima večjo skrb zate kakor jaz. Glej, dvanajst let sem pri hiši. Kako sem skrbela zate po materini smrti, kako še skrbim danes. Nobena noč mi ni predolga, še to poizkusim, zdravnik mora v hišo, čeprav ga jaz s svojim denarjem plačam.

MICKA: Saj te razumem, dobra si. Oh, Urša, ko bi ti vedela, kako sem jaz žalostna. (*Joka na ves glas.*)

URŠA (*si ginjena briše solze*): Micka, potolaži se.

Tretji prizor.

MATEVŽ (*vstopi ogorčen*): Komaj vstopim, že to cemerikanje, ali res nimata drugega dela?

URŠA (*na jok*): Ko pa je potrebno.

MATEVŽ: Kaj potrebno, navada, saj sem bil tudi jaz bolan. A takega vzdihovanja in jokanja nisem delal.

URŠA: Seve, moški ste bolj žilavi in trdega srca.

MATEVŽ: Naj bo, če je že človek bolan, spada v posteljo. Gotovo hitreje pomaga, kakor ta rajža iz kota v kot.

URŠA (*razvneta*): Križ božji, so pa tudi boleznir različne.

MATEVŽ: Seve, posebno ženske.

URŠA: Matevž, ne bodi takšen, imej vendar usmiljenje.

MATEVŽ: Kaj vendar hočeta. Tri tedne že poslušam jadikovanje, tri tedne gledam to bolnišnico in vendar je Micka še zmeraj rdeča. Zdi se mi, Urša, da smo zdravi.

URŠA (*razburjena*): Rdeča, da te ni sram! Ali si že kdaj slišal, da bi bil bolnik bled, če ima vročino.

MICKA: To boli.

URŠA: Matevž, če imaš srce, če si človek, tehtaj besede.

MATEVŽ: Vprašam te: ali si ti, Urša, bolna, čemu se repenčiš. Le reci Micki, pri Štefanu je muzika, pa pleše se, boš videla, kako se bo pognala.

MICKA: Oče, če imate še kaj duše, vsaj zdaj molčite.

URŠA: Ali so to besede za bolnika, sram te bodi.

MICKA: Služit grem, od doma pojdem.

MATEVŽ: Aaa, za službo si pa dovolj zdrava. Konec, pravim, dosti mi je te muzike.

URŠA: Matevž, ali si obseden, čemu prepir. Pošlji rajši po zdravnika. Vse življenje boš imel očitke.

MATEVŽ: Seve, za vsak zbodljaj zdravnika. Ali misliš, da denarji po zraku frčijo? Naj garam samo za dohtarje?

MICKA: Koliko sem vas pa že stala? Ali vam ne delam vse življenje, za svoj trud pa naj poslušam vašo surovost.

MATEVŽ: Deklè, hvaležnosti zahtevam.

URŠA: Križ božji, Matevž, kakšen si. Ali naj gre živa v grob? Če ti ne zmoreš, pa dam jaz za zdravnika.

MICKA: Urša, ni treba, kmalu bo konec.

URŠA: Na duši ti bo, kaj ti pomagajo tisočaki, držiš jih ko vrag grešno dušo. Matevž, zmiraj sem bila pohlevna, ali danes zahtevam: zdravnik mora v hišo!

MATEVŽ: Plačala ga boš ti, če te tako tiščijo. Skrbi rajši za svoje potrebe.

URŠA: Ne, takšnega te še nisem videla. Ali jih boš nesel s seboj? Saj rajnki, Bog ji daj večni mir in

pokoj, tudi nisi privoščil zdravnika, zato je pa morala umreti.

MATEVŽ (*razjarjen udari po mizi*): Kaj, ti mi boš očitala, ali si zato plačana, pazi, da se ne pregrešiš.

URŠA (*glasno, z jokom*): Udariti me hočeš, divjak, sem si mar to zaslužila? Dvanajst let delam, dvanajst let negujem Micko, kakor bi bila moja, in to naj bo plačilo? Sram te bodi, hvaležen si lahko, da skrbim in gledam na hišni red.

MICKA: Križ božji, čemu prepir.

MATEVŽ (*jezen*): Tiho, pravim, taki očitki vpijejo do neba, red in pokorščino zahtevam, če se tej ne privadita, je bolje, da pobereta svoje cule pa marš. (*Zaloputne vrata, odide.*)

Četrty prizor.

MICKA (*joče*): Križana svetnica, kakšni so, od hiše me pode bolno, kam naj grem?

URŠA: Ne, nikdar, ukloniti se mora skopuh stari. Ali ga sam satan drži v svojih mrežah. Ježeš, kar raztrgala bi ga.

MICKA: Kam naj s denem, kje najdem tolažbe. Oh, ko bi rajna mati živela, vse drugače bi se sukalo.

URŠA: Kam boš šla, ali si neumna? Staremu se umaknila. O, vem za njegove muhe — stari bi se rad poročil.

MICKA: Kaj praviš, Urša?

URŠA: Da, poročil bi se rad, ali še nisi čula, da so vsi dedci za pustni čas prifrknjeni, seveda stari zdivjajo najprej.

MICKA: Ne, ne, to ni mogoče.

URŠA: Kaj bi ne bilo mogoče, na svetu je vse mogoče. Že iz tega lahko sklepaš, ker hodi tako nasajen. Svoj živ dan ga še nisem videla takega.

MICKA: In kaj bo z menoj?

URŠA: S trebuhom za kruhom. Vidiš, taka se nama poje. Micka, vse sile porabi, da to preprečiš.

MICKA: Kaj naj storim? Ko bi bila zdrava, bi to laže prebolela. Toda, kam naj se podam bolna?

URŠA: Če si že enkrat bolna, pa se naredi še bolj. Kar vzdihuj in kašljaj pa joči, kaj joči, tuli, na ves glas tuli. Staremu se mora srce omehčati, če ima dušo, ga bo že pretreslo, da že iz sramote ne bo storil tega koraka.

MICKA: Če bo le pomaglo, na ves glas bom jokala.

URŠA (*ognjevito*): Da, tako napravi, Micka, le korajžo, drugi se pa ne boš umaknila, tvoje je posestvo, saj se je tvoj oče le sem priženil. Grunt je bil last tvoje matere, potemtakem je po božji pravici tvoj. Seve, sedaj bi se že druga šopirila, ko je vse v najlepšem redu. Dvanajst let sem pri hiši, dvanajst let garala, torej mislim, bo tudi moja veljala.

MICKA (*vzdihne*): Kakšno življenje!

URŠA: Še ni zamujeno, ne obupaj, vse sile se morajo uporabiti, da se to prepreči. Staremu spada rožvenec v roke, ne pa zakon. Moli naj in se pripravlja za večnost. Tako sem se razburila, da mi kar slabo prihaja. (*Se vsede.*)

MICKA: Kaj se pa razburjaš, saj ti si prosta, greš, kamor hočeš, ali gorje meni.

URŠA (*ogorčena*): Kaj se to pravi, greš, kamor hočeš, nič se ne bo šlo kar tako od hiše. Tudi jaz imam pisano terjati svojo pravico. Dvanajst let sem pri

hiši, računa nobenega, ali misliš, da sem delala za boglonaj?

MICKA: Kaj meni očitaš to, mar sem te jaz najela? Z očetom se pobotaj, mene pa pusti na miru.

URŠA (*jezna*): Tako, takšni ste, vsi ste enaki, toliko da veš. Če je že enkrat pri hiši zmešnjava, naj bo še večja. Stari se ne bo poročil, ne, nikdar! (*Ogorčena odide.*) Ne, nikdar!

Peti prizor.

MICKA (*sama*): Križ božji, vsi peklenščki so se zagnali v našo hišo. Kar čez noč je postala pravi pekel. Oče nasajen ko bajonet, Urša takšna ko burja. Če ne bo kmalu konec te komedije, še znorim. (*Vzdihne.*) Janez, kaj sem storila, kako trnjeva je pot do tvojega srca.

Šesti prizor.

JANEZ (*pri oknu*): Micka, Micka, ali si sama?

MICKA (*boječe*): Tiho, tiho, skrij se, da te oče ne vidi.

JANEZ: Nič se ne boj, očeta še ne bo tako hitro. Pri kovaču popravlja nož od slamoreznice. Veš, kar porabil sem to priliko in prišel k tebi. Kje pa je Urša?

MICKA: Južino kuha. (*Leta od vrat zelo boječe.*)

JANEZ: Za vsak slučaj bodiva previdna, da naju ne vidi skupaj. Micka, ali lahko grem noter?

MICKA: Čakaj, da pogledam, kje je Urša. (*Hiti k vratom. Boječe.*) Janez, pridi.

JANEZ (*vstopi, jo prime ljubeznivo za roke*): Moja Micka, no, kako je kaj?

MICKA (*skesano*): Janez, kaj sem storila s svojo namišljeno boleznijo. Grozno, pri nas je vse narobe,

pravi pekel. (*Razdražena.*) Ti vražji ovitki. (*Jih zmeče dol.*)

JANEZ: Kaj ti ne verjamejo? (*Boječe.*)

MICKA: Oče se nikakor ne more vživeti, edino Urša mi streže in me tolaži.

JANEZ (*pomirjevalno*): Potrpi, Micka, če čutiš še ljubezen do mene, bodi stanovitna. Poslušaj samo srce in videla boš, kako lahko je nositi križ, ki si ga sam naložiš.

MICKA: Janez moj, zlati Janez. (*Se privije k njemu.*) Saj brez tebe ne morem živeti. Verjemi mi, vztrajala bom, naj bo še tako hudo.

JANEZ: Ti moja sladka Micka. (*Jo poljubi.*) No, srček, zdaj poslušaj: Pripravil sem vse potrebno, toliko navihan sem še vedno, da upam tvojega očeta prav pošteno potegniti.

MICKA: Le nič tako korajžno, Janez, ti ga ne poznaš, saj tudi moji bolezniki ne verjame. Kar nič mu ne gre v glavo, da sem pri vsem vzdihovanju še vedno rdeča. A vendar je veliko lažje jokati in stokati, kakor pa predstavljati zdravnika.

JANEZ: Zanesi se, Micka, obleko in naočnike imam od šolskega upravitelja, brke in lase iz mesta. Malce bom glas izpremenil, stavim, da me še ti ne spoznaš.

MICKA (*boječe*): Bojim se, da se ti ne posreči. Kaj bo potem z menoj? Kaj poreče oče, kaj ljudje?

JANEZ: Prepusti vso reč, kakor sem dejal, meni. Ti samo vzdihuj in kašljaj. Ravno danes je najlepša prilika, da se to doseže. Glej, Kolarjeva Metka iz Drač ima danes zdravnika, je zelo slaba. Opoldne pri kosilu povej očetu, da si sama poslala po zdravnika, pripravi ga nato, če ne drugače, s solzami.

Uklonil se bo, tudi Urši povej. No, vidiš, takrat bom pa jaz nepričakovano vstopil in stvar je rešena.

MICKA (*boječe*): Kaj, če te spoznajo?

JANEZ: Ne bodi no taka. Zanesi se. Vse preveč si bojazljiva. Čudim se, da si sploh do danes znala biti bolna. Micka, korajžo, ne bodi dete.

MICKA: Saj nisem boječa, le strah me je. Veš, ko bi te ne imela tako rada, gotovo, naj mi je Bog priča, bi ne lagala očetu in ne drugim. (*Ojunačena.*) Naj bo, prav nič se ne bojim.

JANEZ (*vesel*): Takšna mi ugajaš, korajžna, ljubezniva ko golobičica. Končno, saj ni to zločin, če se imata dva rada, pa ne moreta skupaj. Tvoj oče bi že zdavnaj lahko dovolil, pa bi ne delala za hrbtom zvičaj.

MICKA: Sam Bog naj pomaga. Kako se bo vse to izteklo.

JANEZ: Zopet cincaš? Zdaj ni več časa za oklevanje. Treba odhiteti, da se preoblečem, ura bo vsak čas enajst.

MICKA: Čuj, Janez, še nekaj. Kaj naj rečem zdravniku, kje me boli?

JANEZ: Prav nič ti ni treba govoriti. Ti samo vzdihuj in kašljaj. Vse drugo storim jaz. Tako, zdaj pa moram iti, da naju ne zalotijo skupaj.

MICKA (*strahoma*): Moj Bog, Janez, za čebeljakom je pot, pa skrivaj odidi.

JANEZ: Zbogom, Micka, na veselo svidenje točno opoldan.

MICKA: Janez, priporoči se sv. Katarini za srečen uspeh.

JANEZ: Ti pa svetemu Antonu,
vseh zaljubljenih patronu,
da ti srce krvaveče,
od ljubezni koprneče,
hitro ozdravi. — Na svidenje, Micka! (*Odhiti.*)

MICKA: Z Bogom, moj Janez!

ZASTOR.

DRUGO DEJANJE.

Prvi prizor.

MICKA (*sama pri vratih, se zavija zopet v ovitke, vzdihuje*): No, zdaj, ljubi ovitki in maže, zopet sem, če se mi posreči, da tako dobim Janeza, potem bi vsem dekletom nasvetovala moj recept. (*Se hlini in dela močno bolano.*)

Drugi prizor.

URŠA (*vstopi, prinese prt, vzame iz miznice žlice ter začne pripravljati mizo*): Čas je k obedu, ali še ni očeta?

MICKA (*pokašljuje tuintam*): Ne vem.

URŠA: Kje le hodi ves predpoldan?

MICKA: Najbrž po opravkih.

URŠA: Poznam takšne opravke, iskala ga ne bom.

MICKA: Bo že prišel, ko bo lačen.

URŠA (*jezna*): Seve, potem pa zopet godrnja, da ni prav skuhano. Ob pravem času naj pride, pa bo vse dobro.

MICKA: Ali si sitna.

URŠA: Saj sem lahko. Človek se trudi za hišni red, vsa skrb je na mojih ramah, hvaležnosti pa nobene.

MICKA (*nevoljna*): Kaj hočeš od mene? Če ti ni kaj po volji, povej očetu, mene pa pusti pri miru.

URŠA (*razburjena*): Očetu, očetu, seveda, da bi vam galarala zastonj.

MICKA: Kdo to zahteva? Dvanajst let si že pri hiši, zelo te obžalujem, da si tako neprevidna v besedah. Sram te bodi.

URŠA (*zasmehujoče*): Glej, glej bolnico. Vsa v ovitkih in mažah, ali na jeziku nisi nič bolna?

MICKA (*jezna*): Koklja prismojena, pusti me že enkrat.

URŠA (*jezna*): Koklja, koklja? Kakšne besede so to? Ali naj imam to za zahvalo za vse prečute noči, za vse ovitke in maže. Sram te bodi, o ti nehvaležnica.
(*Med obema glasen prepir.*)

Tretji prizor.

MATEVŽ (*pri zadnjih besedah vstopi*).

MICKA (*kašlja*).

URŠA (*popravlja, se dela nevedno*).

MATEVŽ: Ali sta znoreli? Kdo naj vaju razume? Prej jok in stok, zdaj se pa kregata.

URŠA (*popravlja*): No — hm, saj ni bilo nič hudega, kdo se krega, slabo si razumel, Matevž. Silila sem ji zdravila.

MATEVŽ (*nevoljen*): In to je treba s tako divjim glasom?

URŠA: No, če pa ne uboga. — Južinat bo treba, grem, da prinesem. (*Odide.*)

Četrty prizor.

MATEVŽ (*razdražen*): Sama nevolja, človek bi se raztrgal, vprašam te, Micka, kako dolgo še misliš biti bolna?

MICKA (*kašlja boječe*): Oče, pa še vprašujete? Kdo bi bil rajši zdrav kakor jaz, saj vidim, povsod me manjka.

MATEVŽ: Kaj bolezen, to še ni vse, le zmešnjave so nastale v hiši in prepiri, ki jih nisem bil vaju.

MICKA: Oče, ali jih mar jaz povzročam, saj sama trpim, dolgovi vam pa itak ne delam.

MATEVŽ: Ne rečem, da si slaba, rad te imam, tudi ti verjamem, da si bolna, le čudim se, da drug z drugim nimamo toliko potrpljenja, da bi vsaj v boleznih prizanašali. Kdo naj nosi krivdo? Prej tako mirna in zadovoljna hiša, zdaj pa čez noč brlog, tega ne razumem.

MICKA: Verjemite, oče, če ozdravim, bo gotovo bolje. Bolniki smo že taki, da smo sitni, posebno če se bolezen zavlačuje.

MATEVŽ: Dobra si, da spoznaš, tudi moje krivde je nekaj. Uvidim, da ti delam krivico. Edinka si, skrbeti bo treba za tvoje zdravje.

Peti prizor.

URŠA (*prinese skledo kaše in krožnik mlečnega riža, postavi na mizo. Klič Jur!*).

TEREZA (*prinese skledo krompirja*).

JURI (*vstopi*).

VSI (*zasedejo mize*).

URŠA: Bog blagoslovi. (*Se vsi prekrižajo*).

VSI: Na veke amen.

MATEVŽ: Na veke amen. (*Se prekriža in vsede.*)

URŠA: Micka, za tebe pa mlečni riž. (*Gre k mizi in jé.*)

MICKA (*se prekriža, jé in vmes kašlja*).

URŠA (*čez nekoliko časa*): Saj že ne vem, kaj naj kuham. Vsak dan kaša in krompir.

MATEVŽ: Saj nismo gospôda, da bi izbirali. Dobro je vse, če je le sveže kuhano.

URŠA (*razvneta*): Seve, ali treba je pravi čas priti, to čakanje pokvari ves okus, kriva sem pa le jaz, ki sem kuhala.

MATEVŽ: Ali sem kaj rekel, občutljiva si ko mačka.

URŠA: Tako, od ene strani mačka, od druge koklja, tega ne prenesem več. Ali res nimam drugega imena?

JURI in TEREZA (*malomarno zasledujeta*).

MATEVŽ (*jezen*): Pri jedi si želim miru, če ne odnehaš, prepustim žlico tebi. (*Odloži žlico.*)

MICKA (*pomirjevalno*): Urša, pusti očeta, zakaj zopet začenjaš?

MATEVŽ: Skrajni čas, Micka, da ozdraviš, da se povrne zopet ljubi mir in zadovoljnost v hišo. Že sama tvoja bolezen nam povzroča tak nered in skrbi. Kaj šele, če bi umrla?

URŠA (*razburjena*): Prav rada ji prepustim kuhlo, mladina je tako vse bolj brihtna, ko mé stare koklje. (*Odloži žlico in se joče.*)

MATEVŽ: Čemu solze, ali si otročja!

URŠA (*na jok*): Dvanajst let sem pri hiši, dvanajst let sem znala vse delati in skrbeti, zdaj, ko me moči zapuščajo, pa naj poslušam samo zbadanje in čakam, da me še vržete na cesto.

MATEVŽ: Kaj hočeš prav za prav? Ali je to potrebno, vsi te imamo radi, odvadi se takih komedij.

URŠA: Ne — ne, tega nisem zaslužila. (Joče.)
(Zunaj se sliši glas od Reple. Kje so domači? itd.)
MATEVŽ: Tiho zdaj, da ne pridemo ljudem v zobé.

Š e s t i p r i z o r.

MATEVŽ (obeduje naprej, tudi Urša vzame žlico in malomarno jé, le tu in tam si obriše solzo).

REPLA (z jerbasonom, zelo jezična in živa): Za sv. Tri kralje, pa takšna zima, huš, saj pravim, zima in graščina ne prizanašata. Bog žegnaj, sem pozabila voščit. Samo pazite, da kateri ne zanese v uho.

MATEVŽ: Hvala. Jaz že ne, saj sem bil vojak, znam dobro meriti.

REPLA: Kaj se boš postavljaj, kje so že tisti časi, skoraj že ni več resnica. Star si postal, Matevž, star z mano vred. Koliko jih že imaš?

MATEVŽ: Saj nisem naprodaj, čemu vprašuješ, vzemi rajši žlico, pa nam pomagaj.

URŠA: Vzemi, Repla, naj ti tekne.

REPLA: Prosim se pa ne dam. (Sede in začne jesti.) U, kaša, ta pa ta, se na rebra obesi, če je le mastna. Saj pravim, ljudje še zmiraj dobro živé, pri Korenu so jedli danes sirove cmoke, Nacla iz Bolfenka je spekla koruzni močnik, Marčinkla iz Drač pa celo krofe.

MATEVŽ (se smeji): Kaj vodiš kontrolo, Repla, nagla si, da vse obletiš.

REPLA: Po opravkih, prav za prav po zaslužku, danes je kriza, deklina, ali še imate kaj saharina, škatla stane pet dinarjev.

URŠA: Draga si, hitro boš bogata.

REPLA: Sirota pač, sirota, če bi ne imela sovražnikov, bi še šlo, pustiti pa ne morem. Čič ne dá nič, tako se pa le klatim. No, kaj sem še hotela povedati? Čujte, pri Grmovih delajo ohcet. Neža se mora možititi, spozabila se je s Štefanovim. Županov Tone, tisti, ki se tako pokonci nosi kakor vojaški konj, je prevzel grunt, premislite, za petdeset jurjev, kje bo dobil tako bogato nevesto. Ježeš, ježeš, Dolinarjevega iz Drač so gnali orožniki, ker je kradel kokoši. Žnidarja sta se stepla, tako hudo, da ona leži, po glavi jih je dobila. Saj pravim, kaj se vse na svetu godi!

JURI in TEREZA (*se smejeta*).

MATEVŽ (*se smeje*): Repla, zdi se mi, da veš za več novic, kakor vsi časopisi.

REPLA: Če človek hodi po svetu, zve marsikaj. (*Odloži žlico.*) No, zdaj sem se pa pošteno podprla. Kaj pa pri vas kaj novega? Urša, kaj se držiš tako kislo. Hm, Pust imamo, ali čakaš ženina?

URŠA (*zase*): Zdaj sem jaz na vrsti. Ali veš za katerega?

REPLA (*pomenljivo*): Vem, Čapeljekov Jaka bi se te ne branil.

URŠA (*jezna*): Dolg jezik imaš, kakor krava rep.

MATEVŽ (*se smeje*): Pika.

URŠA: Alo, Tereza, k svinjam, Juri k živini. Gremo, gremo!

TEREZA (*vzame prazno skledo, odide*).

JURI (*odide*).

REPLA: Uf, uf, kako si nasajena, šale pa res ne razumeš, saj beseda ni konj.

URŠA: Če že izbiraš ženine za druge, pridrži si enega za sebe, da ti bo jezik brzdal.

REPLA (*glasno*): Kaj veš ti, z jezikom se preživljam, povsod me radi poslušajo. Ne prodala bi toliko

blaga, če bi zraven spala. Kako pa kaj Micka, no, ali že gre na bolje?

MICKA: Upajmo.

REPLA: Grenko sol uživaj, Micka, v tvojih letih se to priporoča. Pa domače rože kuhaj, preslico, imtaver, babjo dušico. Škoda bi te bilo, če bi umrla. Brani se kofeta, uh, tega ne smeš, to je strup za mlada dekleta.

MATEVŽ: Dohtar si tudi?

REPLA: Kaj bi ne bila, če razumem, samo ljudje se domačih zdravil ne držijo, kar po dohtarje letajo, ki drago računajo, ne zastopijo pa nič.

MATEVŽ: Repla, ti boš še sedela!

REPLA: Za Boga, zakaj?

URŠA: Zato, ker si preveč brihtna.

REPLA: Tiho ti, vsak lahko bližnjemu pomaga, to ni kaznivo, še zate imam zdravil, da ne boš tako kislá.

URŠA: Tvoj jezik bo še po smrti tri dni živel.

REPLA: Urša, urhasta, ti ga boš našla.

MATEVŽ (*se smeje*): Saj pravim, dve babi, ducat jezikov. Ko ti že klopotec tako teče, vprašam te, Repla, no, koliko si jih že ozdravila?

REPLA: Ko bi me le hoteli ubogati, ali vse divja v mesto. Tudi Kolarjevi imajo danes dohtarja, seveda dohtarja iz mesta, da le več košta, kriza pa takšna. Povrh, da bi ji vsaj kaj pomagal, deklina bo vseeno umrla.

MICKA (*boječe*): Ali je tako slaba?

URŠA (*prestrašena*): Za božjo voljo, Kolarjeva Metka, saj je bila za božič še pri maši.

MATEVŽ: Metka je tvojih, Micka?

REPLA (*pomenljivo*): Da, da, deklina v teh letih so najbolj v nevarnosti. Matevž, ne bodi takšen stiskač,

daj nekaj dinarjev, pa se jaz podam v Šmarje k padarju.

MICKA (*boječe*): Oče, ali boste hudi? (*Z jokom, pokušljuje.*)

MATEVŽ: Zakaj?

MICKA (*kašlja v presledkih*): Zvedela sem že zjutraj, da se h Kolarjevim pripelje dopoldan zdravnik iz mesta. Naročila sem, naj se še pri nas oglasi. (*Naves glas joče.*)

MATEVŽ: No, no, to ni nič hudega, moj namen je bil itak, da te danes ali jutri zapeljem k zdravniku. Če je že enkrat tukaj, je seveda boljše, dobro si ravnala.

URŠA (*razburjena*): Zakaj pa tega prej ne poveš, da se hiša osnaži, zdravnika se sprejme tako kakor župnika. (*Začne z mize pospravljati.*)

MICKA (*z jokom*): Bala sem se vas vseh, ko je pa tako hudo za denar.

URŠA: Dohtar v hišo in nič pripravljeno. Repla, primi za delo, pomagaj!

REPLA: Kaj naj delam? Micka, ali si preoblečena, dohtar gleda na snago!

MICKA: Ne skrbite, Repla, vse je v redu.

MATEVŽ: Ali mu naj grem nasproti?

MICKA (*boječe*): Nikamor ne hodite, oče. Vi morate biti zraven mene.

MATEVŽ: Kaj se ga bojiš?

(*Vse razburjeno, vsak pri svojem delu.*)

URŠA: Še svež prt prinesem, briši prah, Repla, Matevž, stolici uredi. (*Odide.*)

REPLA: Križ božji, kašni vetri, kakor bi sam škof prišel! Domačih zdravil bi se držali, pa bi ne bilo takšnega dirindaja.

MATEVŽ: Ne klepeči vedno, škoda jezika. Tiho, pa delaj!

REPLA: Saj nimam sto rok.

MICKA (*kašlja*): Da ne boste preveč zakadili, Repla!

REPLA: Ali ste čudni, za to malo kaše, pa naj garam ko živina.

MATEVŽ: Kdo te bo poslušal.

Sedmi prizor.

URŠA (*prisopiha*): Ježeš, ježeš, neki gospod jo maha proti naši hiši, najbrž zdravnik. Repla, pomagaj, pokrij mizo.

REPLA (*pomaga*).

MATEVŽ (*razburjen*): Nerodno mi bo pred gospodom.

REPLA: Kaj se boš bal, saj si možak, pred kakšne gospode pa jaz stopim, pa sem le baba.

URŠA: Kakšna skrb, če pa ne bo kaj v redu, bom pa zopet jaz kriva.

MATEVŽ: Tiho zdaj, da nas ne najde v prepiru.

REPLA: Tako je, tiho pravim, glej, Micka, da vse poveš dohtarju, kje pika, kje zbada. Pa saj ostanem tako jaz v sobi, če ne boš znala odgovoriti, da jaz popravim.

MATEVŽ in URŠA (*silita Replo ven, pri prehitrem vstopu Janeza pa ostane*).

Osmi prizor.

JANEZ (*zunaj se sliši*): Ali je tu pri Matevžu?

MATEVŽ (*razburjen, stopi k vratom v pričakovanju*):

Da, da, prav ste prišli, prosim, vstopite.

JANEZ (*vstopi, se vede zelo fino, s pretvorjenim glasom*): Dober dan želim!

VSI (*plaho*): Dober dan. (*Zadnja Repla.*)

JANEZ: Bil sem obvešččen in naprošen, naj se oglasim.

Moje ime je dr. Poljanec. (*Poda Matevžu roko.*)

MATEVŽ: Hvala, gospod zdravnik.

JANEZ: Iz srca rad se žrtvujem in pomagam, posebno če ni že zamujeno.

MATEVŽ: Potrudite se, gospod zdravnik, kar je v vaši moči, saj jo silim, da bi bila v postelji, a noče ubogati.

REPLA: Saj vejo, gospod zdravnik, boleznici so različne, ni hujšega, kakor biti priklenjen na posteljo. Boga zahvalite, sem dejala, da vam sedi.

JANEZ (*gleda okrog*): Aha, aha, tole dekle tukaj, no, kako je kaj? (*Jo prime za roko.*)

MICKA (*kašlja in vzdihne*): Slabo je, če ni zdravja.

JANEZ (*pomirjevalno*): Le ne obupati, ali se že dolgo čutite bolno?

URŠA (*pomenljivo*): Tri tedne že boleha, nima apetita ne pravega spanja.

REPLA: Pa moči nobene, gospod zdravnik.

JANEZ: Ali ste že bila po katerem zdravniku pregledana?

MATEVŽ: Ne, ker sem mislil, da bo itak bolje.

JANEZ: V taki zadevi, očka, ni dobro zavlačevanje. Mala zamuda dostikrat zahteva mesece.

REPLA: V mesto imamo daleč, pa slabo pot, gospod zdravnik.

JANEZ: Že res, ali potruditi se je treba, da ne bomo trčili časa, bom z vizito kar začel. (*Vzame iz kovčka različne instrumente.*)

MATEVŽ: Ali smo lahko navzoči, mogoče motimo, gospod zdravnik.

JANEZ: Kaj še, kar ostanite tukaj, saj smo domači.

REPLA: Laže mi odgovarjamo, za Micko tako ni zdravo dosti govoriti.

URŠA (*pokaže Repli prst, naj bo tiho*).

JANEZ (*vzame slušalo*): No, dekle, koliko ste stara?

URŠA: Na Svečnico jih bo imela dva in dvajset.

MICKA (*kašlja*).

JANEZ: Ali je bila že kdaj bolna?

MATEVŽ: Kolikor se spominjam, težko še ne, malenkosti pa tako ne pridejo v poštev.

JANEZ: No dobro. (*Dela s slušalom poizkuse.*) Prosim, dihajte globoko. Pljuča dobra. (*Mrmra v spačeni latinščini.*) Joj, joj, vultus fungaris.

REPLA: Joj, Urša, čuješ, kaj so djali, ungariš; znana mi je bolezen španiš, od angleške sem že tudi čula, a ungariš, tega pa še ne.

JANEZ (*premišljuje, se prime za čelo, dela zelo učeno.*) (*Matevž, Urša, Repla zasledujejo z velikim zanimanjem.*) Srce zelo slabo, no, pokažite jezik, prosim še roko. (*Preizkuša puls, sploh se vede popolnoma zdravniško.*) Tako, hvala lepa, v glavnem sem gotov. (*Gre k mizi, se vsede ter pospravlja instrumente, vzame vizitko, podobno zdravniškemu receptu. Zelo zamišljen.*)

MATEVŽ (*boječe*): Gre na bolje, gospod zdravnik?

URŠA: Ali je nevarno, gospod zdravnik?

REPLA: Kako je, gospod zdravnik?

JANEZ: Očka Matevž, prisedite k meni, takole po domače bova govorila. Sicer še ni zamujeno, vendar je treba takoj upoštevati moj nasvet!

MATEVŽ: Prav rad vas ubogam, gospod zdravnik.

JANEZ: Ali imate več otrok?

MATEVŽ: Nimam, edinka je.

JANEZ (*poudarno*): Še celo edinka, potem zasluži posebno pozornost. In vaša žena?

MATEVŽ: Je umrla pred dvanajstimi leti.

JANEZ: Torej ste vdovec, sočustvujem, hudo je preboleti takšen udarec, posebno če sta si dva dobra.

MATEVŽ (*žalostno*): Dobra sva si pa res bila, kar misliti ne smem, zakaj me je zapustila.

REPLA: O, rajna Neža je bila dobra žena. Še sedaj se spominjam, kako si se glasno jokal. Še kamen bi se te bil usmilil.

JANEZ: Tako ravna pravi mož, ki zna ceniti svojo ženo. Taki slučajji so redki.

REPLA: To je pač resnica, gospod zdravnik. Poznam žnidarja, ki mu je žena klada za drva cepit.

URŠA: Pst. (*Pokaže Repli, naj bo tiho.*)

JANEZ: Ljudje so različni. V Vas, očka Matevž, sem našel plemenitega človeka.

MATEVŽ: Prijazni ste, gospod zdravnik, pa tako domači.

JANEZ: To mi je prirojeno, saj sem kmečkega rodu, zato spoštujem žuljavo roko.

URŠA (*proti Repli*): To so pa prijazni gospod.

MATEVŽ (*ojunačen*): Če bi mi ne šteli v zlo, bi Vam ponudil kozarček vina.

JANEZ: Sicer nisem prijatelj vina, le Vam na ljubo, torej prosim:

MATEVŽ (*vstane*): No, Urša, hitro prinesi vina, pa mesa in kruha nareži!

URŠA (*naglo*): Kar hitro bom postregla. (*Odide.*)

Deveti prizor.

JANEZ (*začudeno*): Glejte, glejte, na vse mislimo, bolnika pa pozabimo. To je škandal!

REPLA: Kaj bi, čisto je spremenjena, ko vidi tako dobrega in prijaznega gospoda. Kaj ne, Micka, če bi človek že umiral, gospoda bi si še vedno želel poslušati.

MICKA (*kašlja*).

JANEZ (*resno*): Šale na stran, predvsem bi prosil, očka Matevž, da polagate največjo pažnjo na zdravje Vaše hčerke in Vas kot dober prijatelj opozarjam na bolezen, ki je lahko katastrofalna. Je primer, ki je za nerazumljive glave smešen, a če hočem biti odkrit, Micka je hudo bolna.

MATEVŽ (*prestrašeno*): Še enkrat Vas prosim, pomagajte, da ozdravi; večno Vam bom hvaležen.

JANEZ: Pripraviti Vas hočem, da se uklonite razmišljanju, ker če hočete, da dekle ozdravi, morate pustiti dekletu, da odloča s svojo lastno voljo. Odkrit prijatelj sem Vaš, zato svetujem: „Micki je treba moža.“

MICKA (*zakrije sramežljivo obraz z robcem*).

MATEVŽ (*razburjeno*): Repla, pojdi pogledat, kje tiči tako dolgo Urša.

REPLA (*glasno*): Kakšne bolezni nam je prinesla kriza.

Moj Bog, ta je še hujša kakor v vojni kuga. (*Odide.*)

MATEVŽ: Kaj blebečeš, kaj ti razumeš, pojdi!

Deseti prizor.

JANEZ (*pomirjevalno*): No, no, očka, povedal sem resnico. Čemu se razburjate?

MATEVŽ: Že prav, gospod zdravnik, malo smo vsi

skupaj neprevidni; ne bilo bi treba izpovedati tako odkritosrčno pred žensko, največjo klepetuljo.

JANEZ: Nič strahu, kaj ona razume.

MATEVŽ: Raztrobila bo okrog in drugi se bodo smejali.

JANEZ: Slaba lastnost, poslušati ljudsko sodbo.

MATEVŽ: In vendar mi je neprijetno.

JANEZ: Vesel obraz, čemu takšne malenkosti razmišljati, očka Matevž, saj ste možak!

Enajsti prizor.

URŠA (*vstopi, prinese vina, mesa in kruha*): Bolj počasna pa gvišna, naj ne zamerijo, gospod zdravnik.

JANEZ: Kaj še, čemu si delate skrbi.

MATEVŽ (*ponuja*): No, gospod zdravnik, kar po domače vzemite.

URŠA (*proseče*): Vprašala bi, kaj sme uživati Micka, da se vem ravnati.

JANEZ: Vse, kar ji diši!

URŠA: Bom pa napravila ocvrtje. Kajne, Micka, da boš jedla?

MICKA: Saj nisem lačna!

JANEZ: Jesti morate, drugače popolnoma oslabite!

URŠA: To sem že tisočkrat rekla, če pa ne uboga. (*Odide.*)

Dvanajsti prizor.

JANEZ (*pridno je in zaliva, enako Matevž*): Na zdravje, očka Matevž, na zdravje Vaše hčerke. (*Trčita.*)

MATEVŽ: Bog usliši, da bi ga še dosti let. (*Pije.*)

JANEZ: Dobro kapljico imate!

MATEVŽ: To je naš pridelek. Na zdravje. (*Pijeta.*)

JANEZ: Prav prijetno je pri Vas, čutim se popolnoma domačega.

MATEVŽ (*korajžno*): Saj ste pa tudi prijazen gospod, da malo takih.

JANEZ (*malo vinjen*): Na zdravje, očka, da bi bili kaj kmalu na ohceti. (*Trčita.*)

MATEVŽ (*vinjen, zaupljivo*): Gospod zdravnik, ko že omenjate ohcet, Vas vprašam, ali se to mora izvršiti?

JANEZ: Če Vam je zdravje Vaše hčerke sveto, potem seveda. Ne bom našteval posledic. Prijatelj sem Vaš, in če me potrebujete, tudi svetovalec. (*Mu poda roko.*)

MATEVŽ: Kako ste prijazni. Micka, prisedi k mizi!

MICKA (*sramežljivo*): Grem v kuhinjo, čutim se slaba in soba je tudi precej hladna. (*Vstane in hoče oditi.*)

MATEVŽ: Kam odhajaš, Micka? Gosta imamo v hiši, sem prisedi.

JANEZ (*prijazno*): Še jaz Vas povabim.

MICKA: Oprostite, ko me je pa takih pomenkov tako sram. (*Polagoma odide.*)

Trinajsti prizor.

JANEZ: Micka je sramežljiva, to ji ne smemo šteti v zlo. Sicer pa so to stvari, katere najlažje sama presodita.

MATEVŽ: O sramežljivosti ni govora, dvaindvajset let ima, nekaj je podedovala tudi trme.

JANEZ (*zaupljivo nežno*): Očka Matevž, oprostite, tukaj Vas moram opozoriti, kako naj dekcle poslušajo nauke in nazore od moških, ki ne razumemo hrepenjenja mladih src. Vsaj toliko prostosti mora imeti,

da po svoje razmišlja ali presodi, kje je cilj njene sreče.

MATEVŽ (*zapovedujoče*): Tu bo najbrž moja veljala, gospod zdravnik. Ali naj pustim, da grunt radi ljubezni propade? Kaj pomaga izbirati si ženina po srcu, če pa nima denarja. V pomanjkanju se tudi ljubezen ohladi, kaj potem?

JANEZ (*pomirjevalno*): Oprostite, saj vendar želite hčeri zdravja. Najhujša je srčna bolezen, bodite pravični!

MATEVŽ: To je samo domišljija spačene mladine. Na gruntu ni časa razmišljati, je dovolj drugega dela!

JANEZ (*užaljeno*): Čudim se Vaši starokopitnosti, brez zamere.

MATEVŽ: Nič hudega.

JANEZ (*nežno*): Potemtakem postane dekle žrtev umazane barantije?

MATEVŽ (*razburjeno*): Kakšna barantija, naša stara navada je, da se poišče ženin s pravo doto, kar se za takšen grunt spodobi. Kaj ljubezen, to je za študirane ljudi.

JANEZ (*zapovedujoče*): Očka Matevž, vse pravice so Vam dane nad lastnim otrokom, le na eno Vas opozarjam, da dekleta ne uničite s prisiljeno zvezo. Ali bi Vi živeli v takšnem peklju?

MATEVŽ: V starih časih nismo poznali ne sodnije, ne ločitve. Danes je vse bolj nobel, vse bolj moderno, zato pa propadajo grunti. Drug drugega se naveličajo posebno tisti, ki prej najbolj trobijo o ljubezni.

JANEZ: Pustimo to prerekanje, uvidim, da imate v marsičem prav. Bodimo raje dobre volje. Na zdravje, očka!

MATEVŽ: Na zdravje. (*Trčita.*) Jako me veseli, da ste tako prijazen gospod, skoraj žal mi je, da sem svoje predsodke povedal bolj v surovem tonu. Ne zamerite! Kaj hočem, dostikrat razmišljam, kako naj ukrenem, da bi Micki prepustil boljše in lepše življenje. Tudi na sebe ne smem pozabiti, a nikoli ne pridem do pravega zaključka. Sosedom ne zaupam rad, tako pa svojo nevoljo prelagam z ene rame na drugo. Ko bi vsaj našel poštenega prijatelja (*postaja zelo nežen*), bi marsikatero bolj lažje prenašal. Gospod zdravnik, na zdravje!

JANEZ (*vzradoščeno*): Stojim Vam na razpolago, tu je moja roka, sprejmite me.

MATEVŽ (*vesel*): Gospod zdravnik, saj sem vedel (*si podasta roki*), našel sem prijatelja, vesel sem, da bi ves svet objel.

JANEZ (*živo*): Pa se dajva. (*Se objameta.*) Saj pravim, našli smo se, tu ne govori vino, mi spadamo skupaj. Na zdravje!

MATEVŽ: Živijo! (*Trčita.*) Saj res, če bi bila moja Micka pripravna za Vas, ali bi Vam jo privoščil!

JANEZ: Poznam prijatelja popolnoma mojih čednosti, fant močan kakor hrast, prikupen, delaven, pravim Vam kakor nalašč za Vašo hišo. Stavim svojo čast, da Vas bo spoštoval, očka Matevž, kaj pravite?

MATEVŽ (*vesel*): Sprejemem, prijatelj ste moj, bodite še svetovalec. Edino željo imam, da nam priskrbite ženina, popolnoma Vam enakega, le s to razliko, da ve, kaj je grunt in kaj je delo.

JANEZ: Častna beseda drži. (*Si dasta roke.*) Ja, kaj pa dekle, ali bo s tem zadovoljno?

MATEVŽ: Bo morala biti. Srečna naj bo, da ji prepustim grunt.

JANEZ (*proseče*): Vsaj vprašajmo jo, kako misli, ali bo vesela ali žalostna?

MATEVŽ: Saj pravim, gospod zdravnik. Vi ste čarovnik, prav vse Vas moram ubogati. (*Gre klicat Micko.*) Micka, Micka!

JANEZ (*veselo*): Ni lepšega kakor medsebojno razumevanje.

Štirinajsti prizor.

MICKA (*vstopi*): Klicali ste me, oče.

MATEVŽ: Da, klical, moram ti priznati. Našel sem najboljšega prijatelja. Bodi pripravljena na odgovor in vprašanje, ki ti ga stavim v navzočnosti gospoda zdravnika in v katerem je zapečateni vsa tvoja sreča. (*Svečano.*) Ali boš šla pred oltar z ženinom, ki nam ga je izbral naš prijatelj. Hm —?

MICKA (*boječe*): Oče, kaj naj rečem?

MATEVŽ (*zapovedujoče*): Zahtevam pokorščino, Micka, ne žali nas.

JANEZ: Oče Matevž, bolj prijazno, dekle se kar trese!

MATEVŽ (*glasno*): Micka, odgovori!

MICKA (*na jok*): Če me bo imel rad, pa naj bo.

JANEZ (*vesel*): Živijo, tu je moja roka, ljubil te bo neskončno, vso skrb bo posvečal tebi in gruntu.

MATEVŽ: Pa nekaj pod palcem bi vsekakor moral imeti.

JANEZ: Brez skrbi, ima doto kakor se za tak grunt spodobi. Da ne bomo varali drug drugega, predlagam, naredimo pismo.

MATEVŽ: Velja, to je možato.

JANEZ (*gre po polo papirja, piše in si glasno narekuje*): Podpisani so danes storili in sklenili medsebojno po-

godbo, katera se sklicuje na sledeče obljube: Podpisani dr. Poljanec nam priskrbi ženina, svojega najboljšega prijatelja, z enakimi čednostmi in lastnostmi, kakor jih ima on sam. Jamči za njega glede dote, dela in poštenja. Podpisani Matevž Goričan pripozna z lastnoročnim podpisom izbranega ženina za bodočega zeta, katerega nam je izbral naš dr. Poljanec. Obvezuje se, da prepusti grunt hčerki Micki po medsebojnem prijateljskem dogovoru. Podpisana Micka Goričan se poroči edinole z izbranim ženinom dr. Poljanca. (*Se podpišejo vsi trije, ko so gotovi, si sežejo veselo v roke.*) Bog daj srečo!

MATEVŽ: Bog daj, na to se pije! (*Trčijo, veselo razpoloženi.*)

JANEZ: Velja, pogodbo si prilastim jaz. No, dekle, ovitke stran! (*Ji pomaga.*) Vidiš, sedaj si zdrava.

MICKA: Saj sem že tako sita teh cunj in maž.

MATEVŽ (*verelo*): Želel bi, da se nam bodoči ženin prav kmalu prikaže, da se porazgovorimo, kdaj pojdemo pismo delat.

JANEZ: Nič strahu, upam da v najkrajšem času, jaz sicer ne bom mogel priti, sem kot zdravnik vedno zaposlen, a prišel bo z mojim lastnoročnim podpisom in potrdilom, da ga jaz pošiljam.

MATEVŽ: Škoda, res škoda.

JANEZ: Pač pa na ohcet pridem. Ali bo veselo, še z Micko bom plesal.

MICKA: Če ne bom preveč žalostna.

MATEVŽ: Saj pravim, gospod dohtar, edino hčerko imam. Soseska naj ve, kdaj se bo poročila gruntarska Micka.

Petnajsti prizor.

REPLA (*vstopi pri zadnjih besedah*): Uh, uh, kako je nabasan, sama prevzetnost. Radovedna sem, koliko se bo kaj siromakov prijelo. Cajno sem pozabila, ne zamerite, ker motim.

MATEVŽ: Nič ne motiš, vesela bodi kakor smo mi. Repla, na zdravje, stisni ga kozarček!

REPLA: Sam Bog s teboj govori, vino me gor drži.

JANEZ (*se začne pripravljati na odhod*): Tako, treba se posloviti. Najlepša hvala za Vašo prijaznost, očka Matevž, verujte mi, srečen sem, da smo prijatelji. (*Se oblači.*) Iz srca rad se Vas bom spominjal.

MATEVŽ: Kaj že odhajate? Če dovolite, Vas jaz spremim, da poravnam račun.

JANEZ: Najbrž bom jaz Vaš dolžnik. Zbogom, Micka, sanjaj sladko v tihi nadi, da tudi ženin misli nate, ti lepa, zdrava nevesta.

MICKA (*dá roko*): Zbogom, gospod zdravnik, pozdravite mi ženina!

JANEZ: Prav vse rad storim za Vašo hišo. (*Odide z Matevžem.*) Zbogom!

Šestnajsti prizor.

REPLA: Zbogom, gospod! Uh, to so prijazni gospod. (*Žalostno.*) Še moje srce bi se razvnelo. Micka, kako si rdeča ko breskvica.

MICKA (*veselo*): Kar zavriskala bi na ves glas, tako sem vesela.

REPLA: U, ta, ta, zgodil se je čudež, pred eno uro na smrt bolna, sedaj pa kar po eni nogi.

MICKA: Repla, draga Repla. (*Jo objame.*) Nevesta sem. Ha, ha, kako sem srečna. (*Vsa iz sebe.*)

Sedemnajsti prizor.

URŠA (*vstopi vsa prestrašena*): Micka, ali si znorela, kje imaš ovitke?

MICKA: Stran sem jih zmetala. Dohtar je tako ukazal.

URŠA: Saj to ni mogoče.

REPLA: Tako mlada, pa že nevesta. Kar milo se mi stri pri srcu. (*Si obriše solze.*)

URŠA (*žalostno*): Nevesta, kako si srečna! Ah!
(*Vzdihne.*)

MICKA: Babnici neumni, kaj vzdihujeta? Mar sta mi nevoščljivi?

REPLA: Kaj nevoščljivi, nasprotno, vse hribe bom obletala, povsod dejala, kjer je kaj hlač pri hiši: Goričanova Micka, tista lepa ko nageljnov cvet, se poroči. Dohtar je tako ukazal. Al' bo ženinov, na tucate.

MICKA: Kaj mislita, da bom vsake hlače pobrala?

URŠA (*vzdihne*): Boljše prve kakor nič.

REPLA: Kaj hlače, zakrament je neobhodno potreben za zveličanje naših duš.

MICKA (*se smeji na vse grlo*): Glejte in občudujte stare device!

REPLA (*huda*): Hud jezik imaš kot hren. Kdo te bo ugnal? Bolje, da molčim in grem. (*Gre po cajno in se začne odpravljati.*)

MICKA: Repla, ali že odhajate? Škoda, zares škoda. Najraje bi Vas še poslušala.

REPLA: Mrcina prevzetna, da si takšna! Saj sem tudi jaz bila mlada, pravili so celo, da lepa. Na kor sem hodila dvajset let, pela sem bas, šestnajstkrat sem bila družica, desetkrat botra, pa takih nisem uganjala. Mrcina — zbogom!

MICKA: Zbogom, Repla, pa vse hribovske hlače in hlačore pozdravite!

REPLA (*jezno*): Le čakaj, deklina, takšne ženine ti pošljem, da jih boš vesela. (*Odide.*)

Osemnajsti prizor.

MICKA: Adijo! Ali sem jo ugnala. Kjer baba mešetari, tam ni štrukljev.

URŠA: Kakšna bo ta ohcet, zdaj v najhujši krizi, ko ni denarja?

MICKA: Kaj denar, ljubezen, to je vse.

URŠA: Takšna si, da me je kar strah.

MICKA: Mlada, vesela, kar plesala bi, Urša. Ne drži se tako kislo kakor Blažev žegen. (*Poje in skače.*)
Tralala Uršika, tralala Uršika, tralala.

URŠA: Še mene boš znorela. (*Odleti z odra.*)

MICKA: Ves svet je moj, prav vse Vas imam rada, Janeza pa najbolj, ti moj navihani dohtar.

ZASTOR.

TRETJE DEJANJE.

Prvi prizor.

Pri Matevžu ista soba kakor v prvem dejanju. Štirinajst dni kasneje, praznično razpoloženje, razvrščeni šopki, bel prt na mizi, venec okrog razpela priča, da se pripravlja veliko presenečenje.

MICKA (*praznično oblečena, vesela. Ko se dviga zastor, pripenja na razpelo venec. Vzdihne*): Še venec tebi, Križanemu, ki si umrl za nas. — Tako sedaj

sem gotova, soba vsa okrašena, čista in vesela kakor moje srce. Danes je odločilni dan mojega hrepenenja, danes prispe moj Janez. Muči me edino misel, kako bo sprejet, kaj poreče oče? Sam Bog mi pomagaj in ljubi sveti Anton. (*Poje polglasno.*)

Če svet' Anton me uslišal bo
in dal mi bo možička,
jaz mu pa zredila bom
pitan'ga prešička.

Drugi prizor.

URŠA (*vstopi med petjem*): Micka, zakaj ne piješ kave?
Čisto je že mrzla!

MICKA: Saj vidiš, da nimam časa. Komaj sem z delom gotova.

URŠA (*presenečeno*): Vse v rož'cah, bel prt na mizi, kaj naj to pomeni?

MICKA: Veliko presenečenje.

URŠA (*radovedno*): Ali pričakuješ župnika?

MICKA: Ne, ne!

URŠA: Dohtarja?

MICKA: Čemu, saj nisem bolna!

URŠA: Ženina?

MICKA (*veselo objame Uršo*): Da, ženina, izbranega od očeta in dohtarja. Draga moja Urša, kako sem vesela.

URŠA (*se brani*): Micka, čemu te ceremonije, saj ga ne poznaš, niti ne veš, če boš zanj, še manj, če bo on zate.

MICKA (*ravnodušno*): Pomiri se, Urša, dohtar ne bo poslal kakšne šleve.

URŠA: Deklina, ti si izbirčna, ne vem, če bo uganil tvoj okus. Glej, teh štirinajst dni si imela že tucate snubcev, a za nobenega se nisi ogrela.

MICKA: Pomisli, Urša, kakšni so pa tudi prihajali. Ali se naj na prve hlače obesim?

URŠA (*zapovedovalno*): Micka, pazi! Kdor izbira, izbirek dobi!

MICKA: Tako torej, jaz naj vse tiste otepe, ki mi jih pošilja neumna Repla, osrečim? Saj nisem naprodaj, kakor krava na semnju.

URŠA: Ti čuj, da se ne pregrešiš. Le nič tako visoko.

MICKA (*pomirjevalno, zelo nežno*): Draga moja Urša, prosim te, samo danes mi prizanesi. Ne pokvari mi dobre volje. Premisli, naduta in jezna nevesta izgleda takoj deset let starejša.

URŠA: Kaj še, kakor kraljica se mi zdiš, lepa med rožicami.

MICKA (*koketno*): Aj, aj, ti Urša, ali sem zares lepa?

URŠA: Mhm, kakor gartroža.

MICKA: Rdeča?

URŠA: Kakor breskov cvet.

MICKA: Ali mi obleka dobro pristoja?

URŠA: Saj pravim — imenitno.

MICKA: Ti, Urša, ali se bom dopadla ženinu?

URŠA: Križ božji, presrečen bo, če te dobi.

MICKA (*srčno*): Draga moja Urša, samo danes mi pomagaj pridobiti očeta, bodi prijazna napram ženinu, vedno ti bom hvaležna. (*Jo objame.*)

URŠA (*tolažilno*): Zlata moja Micka, prav vse storim zate. (*Zelo dobre volje, smeh.*)

Tretji prizor.

MATEVŽ (*vstopi*): Glej, glej, na vse zgodaj, pa tako židane volje!

MICKA: Dobro jutro, oče, ste sladko spali?

MATEVŽ: Kako ne bi, ko znaš mehko postiljat. In čaj si mi tudi pripravila.

MICKA (*srečna*): Vesela sem, da vam ustrežem.

URŠA: O, Micka je dober otrok, da malo takih.

MATEVŽ: Zato je pa moja, kar srečen sem, da jo imam.

URŠA (*žalostno*): Na vso žalost, Matevž, dolgo je ne boš več imel.

MATEVŽ: Zakaj ne? (*Razmišlja.*) Soba vsa v rožcah, Micka praznično oblečena, ali koga pričakuješ?

MICKA: Zlati moj očka, ali ste čisto pozabili. (*Se privije k njemu.*)

URŠA: Matevž, svate dobimo, brž skoči v boljšo obleko, da se dostojno pripraviš!

MATEVŽ: Saj vsak dan prihajajo, ali jih ne bo zmanjkalo?

MICKA: Oče, danes prispe po naročilu gospoda dohtarja ženin iz obljubljenе dežele.

MATEVŽ: In ti, Micka, tako vesela, kaj pa, če ne bo za tvoje srce?

URŠA: Kaj hočeš, Matevž, dohtar je naš prijatelj, tako mislim, nas ne bo varal.

MATEVŽ: Gre se za srečo, ali te naj gledam trpeti in točiti solze, Micka, to bi si očital vse življenje.

MICKA: Oče, kako sem vam hvaležna, vidim, da ste v skrbeh. Tolaži me edina misel, da je tako velik prijatelj naše hiše izbral gotovo kaj poštenega.

URŠA: Če pa ni za nas, se pismo razdere, ženinu postreže z jedačo in pijačo, pa z Bogom.

MATEVŽ (*boječe*): Ali misliš, da se bo dal kar tako odpraviti, dohtar ima v rokah pismo, znani so mu paragrafi, ne bi hotel imeti s sodnijo opravka.

MICKA: Joj, joj, pustimo to razpravljanje, to nam pokvari vso dobro voljo, očka, prosim vas, če me imate res radi ter me hočete videti srečno, obljubite mi brez oklevanja, če bo ženin za moje srce, najsi bo kočar ali gruntar, da lahko stopim z njim pred oltar.

MATEVŽ: Glej, glej, korajžno deklè, ali misliš, da je zakon igrača?

URŠA (*proseče*): Matevž, Micka ni več otrok, tudi čas beži, če ima korajžo ter če bo ženin zanjo, kar napravimo.

MICKA: Zlati moj očka, samo to mi obljubite, joj, kako vas imam rada. (*Ga objame.*)

MATEVŽ: Če veš, da boš srečna, pa naj bo.

MICKA (*neskončno vesela*): Moj ljubi, dragi očka!

URŠA: Matevž, vesel bodi, edinko imaš, bogat si, tukaj ni treba pomišljati, saj ne bo stradala, čeprav kupiš ženinu hlače. Glavno je, da bo srečna. (*Gre k oknu.*) Glej, glej, kdo jo maha proti naši hiši, Matevž, ali jih poznaš?

MATEVŽ (*gleda isto*): Seveda, to je Nacla iz hribov. No, radoveden sem, po kaj je prišla.

MICKA (*gleda*): Mašina! Če se ne motim, ponujati sina, pa prav danes, ko je vse v najlepšem redu, ali sem mar za tega štoro vse pripravila.

URŠA: Ježeš, ježeš, če ga ne pošilja dohtar?

MATEVŽ (*jezen*): Micka, če si je dohtar izbral našo hišo za zabavo, jaz se maščujem.

(Zunaj se sliši cepetanje nog, hoj, hoj, kje ste domači, ali še živite itd.)

MICKA (*ogorčena*): No, le čakajte, Repla in vsi hribovski ženini, danes si privoščim jaz zabavo.

Četrti prizor.

NACLA (*vstopi, zelo krepka, vede se kakor možak, oblečena zanikarno*): Dobro jutro vsem skupaj!

NACEK (*zelo boječ, omejen, slabo oblečen, s palico in lučko v roki*): Dobro jutro!

MATEVŽ: Bog daj! (*Si stiskajo roke.*)

URŠA: Bog daj!

MICKA (*razposajena*): Bog daj, če ne zgodaj, pa zdaj!

NACLA: Ne misli si, da sva dolgo spala, od štirih zjutraj že hodiva. Pot je slaba in spolzka, no pa sva le našla. (*Glasno.*) Nacek, klobuk doli, tu so boljši ljudje!

NACEK (*se sramežljivo odkrije*).

MATEVŽ: Kaj te je zagnalo v dolino, saj nisi več mlada, to je preveč naporno za stare kosti.

NACLA: Kaj hočem, če človeka kličejo, mora biti korajžen. Malo se bom vseeno vsedla. (*Se vsede.*)

URŠA: Kar po domače, Nacla, pozna se vam, da ste utrujena.

MICKA: Še Nacek naj počiva, no Nacek, čičkaj dol! (*Mu pomaga.*)

NACEK (*okretno*): Kako si prijazna.

NACLA: Dolgo pot imamo, a ta se že pozabi, posebno če gre za srečo naših otrok. Kar vesela sem, Matevž, da si se nas spomnil.

MATEVŽ (*boječe*): Pa ne, da bi bila pomota?

NACLA: Kaj še, saj bi si bila naprosila kakšnega moža za starešino, a čemu, za svojega otroka vem sama, kje ga čaka sreča. Matevž, kar sem prisedi.

MICKA: Nacla, kaj iščete nevesto?

NACLA (*zapovedovalno*): Počakaj, da izpovem, tukaj je treba pravih besed. (*Glasno.*) Nacek, glavo pokonci in poslušaj.

MATEVŽ (*jezen, zase*): No, zdaj imamo, prekleti dohtar.

URŠA (*zase*): Ježeš, kaj je prišlo nad našo hišo, uh, ta dohtar.

NACLA: Čemu dohtarja, to se lahko kar mi pobotamo, lastnemu otroku boš vendar znal kruha odrezati.

MATEVŽ (*prisede*): Kako to misliš, Nacla, da se sporazumemo.

NACLA: Torej poslušaj, tudi ti ne smeš skrivati besed, da ne utopiva lastnih otrok. Predvsem hočem vedeti, koliko si dolžan, koliko meri tvoj grunt, koliko imaš živine. To so vprašanja, na katera mi moraš odgovoriti.

MICKA: Kaj mene ne bo nikdo kaj vprašal.

NACLA (*razvneto*): Tiho ti kakor moj Nacek, kaj vé mladina.

MICKA (*zase*): Saperlot, to je žandar.

MATEVŽ: Zelo težka vprašanja mi staviš, saj niti ne vem, če sta fant in dekle drug za drugega.

NACLA: No, ta bi bila lepa, alo, Nacek, vprašaj Micko tako, kakor sem te naučila.

NACEK (*boječe gre proti Micki, v presledkih*): Micka, ali bi me rada vzela?

MICKA (*zelo rafinirano*): Pa še zelo rada, posebno ker si tako luštkan, kakor borov štor, veš Nacek, še v škatlico te bom zaprla in samo na pust hodila gledat.

NACEK (*se smeji na ves glas*).

MATEVŽ (*smejé*): Urša, prinesi bokal hrušovke pa kruha, da svatom postrežemo.

URŠA: Nosi, nosi, kje se bo pa jemalo. (*Godrnjaje odide.*)

Peti prizor.

MICKA (*se zabava z Nackom*).

NACLA: Glej, Matevž, otroka se prav lepo razumeta. Naš Nacek je bolj drvast, a Micka ga bo že zrihtala. (*Se pogovarjata sama.*)

MICKA: Nacek, koliko si star? Hm?

NACEK (*jecljaje*): Trikrat deset, potem je bilo še dvakrat mrzlo in trikrat vroče. (*Šteje na prste.*) Pa zdaj imamo zopet mrzlo.

MICKA (*se smeji na vse grlo*): A, to je tri in trideset let, joj, kako si brihten pa mlad.

NACEK (*ravnodušno*): Pa velik sem zrastel.

MICKA: Pa ženin postal.

NACEK: Pa zajce imam.

MICKA: A, a, a, zajce, ali jih imaš zelo rad?

NACEK: Mhm — pa tebe imam rad, pa urke.

NACLA (*na besedo urke postane razdražena*): Nacek, kaj gobezdariš, govori tisto, kar te kdo vpraša.

NACEK (*boječe*): Saj me je Micka vprašala, kaj imam rad, pa sem rekel da urke.

NACLA: Tiho, da popravim! Veš, Micka, naš Nacek rad je murke, kumare, drugič moraš reči, da imaš rad Micko.

MICKA: Joj, oče, urke je rekel. (*Se na ves glas smeje.*)

MATEVŽ (*se smeje na vse grlo, Nacla stoji jezna in kaže pesti Nacku.*)

Šesti prizor.

URŠA (*vstopi in prinese bokal pijače in kruha*): Sveta nebesa, tak smeh, ali ste znoreli. No, Nacla, kar domača bodi. (*Ponuja kruh.*) Nacek, vzemi kruha, meso si pa misli, še nismo imeli kolin.

NACLA: Kruhu se ne sme odpovedati, čakaj, Nacek, da ti jaz odrežem. (*Mu odreže zelo velik kos, tudi sebi.*)

MATEVŽ: Žejo si pa ugasita s pijačo, da ne bosta šla žejna od nas.

NACEK: Jaz si pa rajši namakam kruh, laže jem, veš, Micka, imam slabe zobe. (*Ji kaže na široko odprta usta, kruh si pa kar namaka v bokal s celo roko.*)

MICKA (*se smeje*): Joj, kakor nalašč, Nacek, ti boš moj, jaz bom grizla meso, ti boš pa srebal župco.

NACEK (*se na ves glas smeji in skuša gladit Micko*).

NACLA (*vesela*): Matevž, glej, kako se otroka razumeta, Nacek, le poslušaj Micko, kako zna govoriti, vesela sem, kaj praviš, Matevž?

MATEVŽ: Kaj hočem reči, da te ne bom žalil.

NACLA: Ne razumem te, kako misliš, poslušaj vendar, Nacek bo prinesel k hiši celih pet in sedemdeset jurjev, zahtevam, da se ga dá takoj na posest. Hočem tudi vedeti, kako je pri vas. Govori! S tako velikim denarjem ga ne bom dala za hlapca. Razumeš!

MATEVŽ: Rajši pij in jej, da ne bosta šla lačna od nas.

URŠA: Saj res, kar privoščita si.

NACLA: Tudi glede prevžitka, Matevž, kje si izgovoriš kot, se lahko pogovorimo. (*Vstane, gre k Micki.*) No, Micka, odloči se! Kajne, s tako veliko doto je v tej krizi malo snubcev. Kaj ti pomaga fant od fare, če nima v žepu pare?

MICKA (*pomenljivo*): Denar je res zapeljiv, Nacek pa še bolj.

NACLA (*ognjevito*): Saj ga ne boš ne pila ne jedla, glavno je denar. Povem ti, nismo ga na cesti našli, pri nas se je trdo garalo, mi ne poznamo kofeta, ne belega kruha, hlače se tako dolgo nosijo, da se na životu raztrgajo. Sama orjem, sama vodim, povsod imam oči, če se pa ne uboga, pa mahnem. Rajni moj mož je bil zanič, še računati ni znal, to kar mi imamo, je vse moje delo in moj razum.

MICKA (*veselo*): Joj, ali bo veselo, Nacek, poslušaj, drugi bodo delali, midva pa ajčkala.

NACEK (*se smeje dobrovoljno*): Na eni postelji?

MICKA (*zase*): Mhm. Glej, za to pa nisi neumen. Še ujčkala te bom.

NACLA (*vstane razvneto*): Deklina, kaj govoriš, kje si izgubila maniro, to ni za dekleta, še fantov naj bo sram, fej, petnajst let sem bila poročena, pa si nikoli nisem predrznila kaj takega misliti, še manj izgovoriti. To samo od sebe pride. Tisto ujčkanje in mečkkanje je grda navada, ki je Bog ne vidi rad, in tudi sreče ne boš imela.

(*Vsi se smejejo.*)

MICKA (*razposajena*): Kaj hočem, če ga ljubim. (*Ga hoče objeti.*) Moj mali Nacek!

NACEK (*se boječe vleče vstran*).

NACLA (*huda*): Matevž, kje imaš oči, da to dopuščaš, na misijon jo pošlji, da se znebi greha in nauči lepega obnašanja.

MATEVŽ (*se smehlja*): Nacla, pomiri se, naj ima mladina svoje veselje.

NACLA: Bi ji že pokazala, tako veselje je korak h grehu in v sramoto. Premlada si, da bi se sama vo-

dila. Zdaj pa konec tega, Matevž, daj jeziku masla, da se vem ravnati, govori, kako misliš, da ne mlatimo prazne slame. Saj si vendar poslal po nas?

MATEVŽ: Motiš se, Nacla, baš premišlujem, kako naj ukrenem, da ne boš užaljena.

NACLA: Kar po domače, nič po ovinkih, fant je dosti star, tudi deklini jih ne bo treba kupiti, kar napravimo. Vidim, da imaš lepo hišo, lep grunt, če pa kaj manjka, bom pa dodala. Bom pa dala osemdeset jurjev, tako je!

MICKA: Nacla, poiščite rajši za Nacka pripravno hribovko, ki so ji znane hribovske navade. Najboljše, kar vam svetujem, je, da s tako velikim denarjem lahko dobite grofico, mene pa pustite na miru.

NACLA (*jezna*): Kdo te kaj vpraša, zadovoljna bodi, če te vzame.

URŠA (*razvneta*): Kaj misliš, da je na ponudo?!

NACLA: Čemu ste nas klicali, vprašam vas, kakšno plačilo bo dobila Repla, da vam po vseh hribih leta in išče ženine? Če ste tako mogočni, pa ostanite sami. (*Vsi se smejejo.*)

MATEVŽ: Ha, ha, ali si korajžna! Z Nackom bi pa res dosti pridobili.

URŠA: Bodi pametna, saj vidiš, da ni za v zakon, pomiri se.

MICKA (*jezna*): Ne delajte sramote, nam in sama sebi.

NACEK (*se smeji*).

NACLA: Kakšna sramota, glej frklo, kako se napenja, delati se uči, pa boš zdrava.

MICKA (*razvneta*): Če mislite, da imate kakšno hribovsko Mico pred seboj, se daleč motite. Pripravite Nacku tako veliko vrečo pameti, kakor ima

denarja, potem se še lahko drugo leto oglasite. Razumete?

NACEK (*mehko*): Micka, kaj se onegaviš?

MICKA: Spravi se, štor hribovski!

NACLA: Bog pomagaj, če nima tistega talenta ko ti, grofica. Matevž, kje imaš oči, že ti kaže roge, sram te bodi, da nosiš hlače!

MATEVŽ: Glej Nacla, kako se je razburila, lepo ga primi za roko, pa srečno rajžo.

NACLA: Saj gremo, tu ni za nas, bahači, goljufi, jaz vam že pokažem!

MICKA (*se smeji na vse grlo*): Z Bogom, moj Nacek, srečno hodi in ne pozabi, kdaj si hodil Goričanovo Micko snubit.

URŠA (*se smeji*): Nacla, ti si bolj prismojena ko Nacek, da si upaš takšno tepče po svetu ponujat, O, sveta potrpežljivost!

MATEVŽ (*se na ves glas smeji*).

NACLA: Spake poljanske, če se vam na prste stopi, postanete divji. Le čakajte, pri sodnji bom iskala pravico. Drago vam bo hodil moj pot. Ali, Nacek, spravi se, greva!

Sedmi prizor.

KOREN (*med vrati, da še Nacla ostane na odru, vstopita*): Bog daj dobrega, pa ne da bi motila.

JANEZ: Bog daj!

MATEVŽ (*se smeji in stiska roke*): Na zdravje, možaka.

MICKA (*zase, prestrašena*): Jezus, zdaj se bo začelo.

NACLA: Le pozdravlaj in roke mu stiskaj, hinavec, na tihem pa računaš, kako jih poženeš čez prag.

KOREN (*pomirjevalno*): Kaj se jeziš, Nacla, ali si prignala vola na semenj.

(*Vsi se smejiyo.*)

NACLA (*vpije*): Ti, Koren, bodi prepričan, da je moj vol več vreden kakor tvoj kozel.

MATEVŽ: Pika. Ti si pa od vraga.

MICKA: Nacek, domov, zajci so lačni.

NACEK (*smehljaje*): Micka, pridi kaj k nam v hribe.

NACLA (*se odpravlja in tišči Nacka naprej*): Alo, gremo, ti grofica se pa le praži in kaži, da se te prvi poljanski kozel usmili. (*Godrnjaje odide, vsi se smejejo.*)

Osmi prizor.

KOREN: Bog daj norcem pamet, lačnim pa kruha.

MATEVŽ: Sam vrag jo je prinesel, ta ne bi molčala, če ji tudi na jezik stopiš. Skoraj bi se bil spozabil in babo vrgel čez prag.

URŠA (*ognjevito*): Ne zamerim Nacli, le Repla, ta je kriva, gorje, če mi pride pred oči, jaz jo raztrgam.

MICKA: Vsa fara se bo smejala, kakšen tepček me hodi snubit.

KOREN (*pomirjevalno*): Micka, kdo se na to ozira, vsi vas poznamo in spoštujemo. Vesel obraz, to se pozabi.

MATEVŽ: Ni vredno, da bi se jezili. Čuj, Koren, po kaj pa si ti prišel in Janez?

KOREN: V vas sva prišla. Pozimi imamo časa dovolj, dela je zmanjkalo, no, pa sem dejal, grem, da se dogovorimo, kakšna bo prodaja.

MATEVŽ: Kar je poleti preveč trpljenja, je v zimi preveč počitka. Veseli me, da sta prišla. Urša, prinesi nam kaj na mizo, da sosedom postrežemo.

URŠA: Koren, ali boš pil starega?

KOREN: Prinesi katerega hočeš, samo da teče.

URŠA: Saj nima kosti. (*Vzame bokal in odide.*)

Deveti prizor.

MATEVŽ: Pa sedita, stojita lahko v cerkvi.

KOREN: Pa dajva, sedi, Janez.

MICKA: Kar po domače, saj se poznamo.

MATEVŽ (*začudeno*): Gledam, gledam, a vsekakor se mi čudno zdi, da sta v delavnik praznično oblečena, ali sta namenjena v mesto?

KOREN: Skoraj ne vem, kako bi začel, bojim se zamere, danes si že itak prve snubce odpravil.

MATEVŽ: Aaa, snubit sta prišla, glej, glej Korena, tebe povsod naprežejo.

KOREN: Kaj hočem, Janez me je naprosil, da mu za življenje poiščem družico. Poznaš ga, da je poštenjak, delaven in jako dober.

MATEVŽ: Te lastnosti imajo navadno vsi ženini.

MICKA (*dela ročno delo*).

KOREN: Če imaš kakšne pomisleke, sva ti zelo hvaležna.

MATEVŽ: Težka stvar, dragi moj Koren, tako sem že sit teh snubačev, da mi že vse preseda.

KOREN: Mogoče te moti, da kočar ni človek, povem ti, ko bi imel jaz hčerko, čeravno sem gruntar, ustavil bi Janeza najprej pri nas.

MATEVŽ: Motiš se, Koren, vsi moramo živeti. Zapleten sem v pogodbo, ki mi dela skrbi. Janez, zakaj bi

njega sovražil. Tista malenkost, ki je bila med nama, je že zdavnaj pozabljena.

JANEZ: Odpustite mi, sosed Matevž. Opazil sem itak, da vam ni ljubo shajanje z Micko. Opustil sem tudi to, čeravno še vedno na Micko mislim.

KOREN: Mladina pač ima svoj cilj in svojo pamet.

Kaj bi to zameril, če si utrga fant rožco, ki mu diši.

MATEVŽ: Dolžnost naša je, da vas svarimo, ubogate pa, če hočete, kajne, Janez, saj to še ni sovraštvo?

JANEZ: Bog varuj, sosed Matevž.

KOREN: Kaj pa ti, Micka, zakaj ne greš bližje?

MICKA: V takšne stvari se ne vmešavam, čemu tudi, oče me imajo radi, prva njihova skrb je, da sem srečna. Zakaj bi potem govorila in se ponujala.

KOREN: Dekle, vsa čast tvojim besedam, ti si vredna spoštovanja.

MATEVŽ: Dobra je, da malo takih. Saj ne bosta užaljena, če vama povem, da smo ženina že izbrali. Sicer sem zelo v skrbeh, ker ne vem, kdaj pride in kdo pride.

KOREN: Ne morem razumeti, Matevž, kako se more tako pameten možak, kakršen si ti, spuščati v tako nevarno igro.

MATEVŽ: To ravno mi dela preglavice. Zdaj se šele zavedam, kaj sem storil, ko je prepozno. Dohtar je dohtar, ve za paragrafe, pozna sodnijo. Bojim se, da me bo to prijateljstvo spravilo ob pamet in grunt. Micka se mi smili, mlada je in neizkušena, cel svet vidi rožnat, niti ne slutiti, kakšne posledice lahko rodi ta prekleta barantija.

KOREN: Kakor vidiš, Janez, prišla sva prepozno, Matevž, nič nama ne zameri, če veš, da ti lahko pomagam, pa me poklič.

JANEZ (*boječe*): Sosed Matevž, ka bi dejali, če bi bil dohtar na primer mene izbral?

MATEVŽ (*razburjen*): Janez, žališ me, saj vidiš, kakšna skrb je prišla nad mojo hišo, in to naj jaz s Tvojo nepremišljenostjo potlačim. Janez, premlad si, da bi uganjal šale z menoj.

JANEZ: Verjemite, z dohtarjem Poljancem sva velika prijatelja, on mi želi vse najboljše.

MATEVŽ: Ni mogoče, saj on je vendar tisti, ki nam preskrbi ženina.

JANEZ (*vesel*): In ta izbrani ženin sem jaz, evo vam priporočilo z njegovim svojeročnim podpisom in naročilom, da vas najlepše pozdravlja. (*Odda Matevžu zapečateno pismo s ponarejeno štampljko.*)

MATEVŽ: Resnično, njegov podpis. Čudno, da je baš tebe izbral. Ne gre mi v glavo. Kje sta se spoznala?

JANEZ: Oče, pri vojaki, on je bil naš vojaški zdravnik, popolnoma meni podoben, vsi so zatrjevali, da je moj brat, pa zelo rad me je imel in vedno zatrjeval, da mi sam izbere nevesto.

MATEVŽ: Micka, kaj praviš, ali je to mogoče?

MICKA (*malomarno*): Na svetu je vse mogoče. (*Gleda pismo.*)

KOREN: Dekle, govori, ali si zadovoljna?

MATEVŽ: Micka, edinka moja, govori, hočem te videti srečno, ti odločaj!

MICKA (*v presledkih, boječe*): Oče, odkrita hočem biti, poznate me, da sem poslušna, hvaležna vam za vse dane dobrote, če me hočete videti res srečno, potem bi bila z Janezom zelo zadovoljna.

JANEZ (*nežno*): Oče Matevž, prosim vas za roko Micke, naj vas ne moti, da sem kočar, potruditi se

hočem, da z delom in marljivostjo nadomestim doto, ki se za vaš grunt spodobi.

KOREN: Kaj govoriš, Janez, vesel in hvaležen bodi, da razpolagaš s premoženjem, ki je enaka vrednost kakor dota gruntarskih otrok. Imaš novo hišo, osem oralov zemlje, kje je živina in drugo. Kar je pa največ vredno, da si poštenjak in postaven fant. Matevž, ali se ga boš branil?

MATEVŽ: Kaj hočem, Koren, kaj naj storim, prekleti paragrafi, izbran si itak od dohtarja, ne preostaja mi drugo, pa se imejta, Bog vama daj srečo in hišni blagoslov. (*Udari Janezu v roko.*)

JANEZ: Hvala vam, oče. (*Gre k Micki.*) Ti moja sladka Micka, kako sem srečen.

MICKA (*ga objame*): Janez, moj ljubi Janez, večno sem tvoja.

KOREN: Bog vama daj srečo, zdravje in kup otrok! (*Si podajo križem roke — veselo razpoloženje.*)

Deseti prizor.

URŠA (*vstopi, prinese vina, kruha in mesa*): Dobra volja je največje bogastvo.

MICKA (*objame Uršo*): Urša, joj, kako sem vesela, Janez, edini Janez je izbran od dohtarja.

URŠA: Ne, tega pa nisem pričakovala. Bog ti daj srečo in mirno življenje. (*Si obriše solze ter dá roko Janezu.*) Še tebi, Janez, naj te spremlja sama sreča in božji blagoslov.

MATEVŽ (*vesel*): No, prijatelji moji, vzemite kozarce v roko, trčimo na zdravje in srečo naših otrok! (*Deli kozarce in naliva.*)

KOREN (*glasno*): Bog živi ženina in nevesto!

JANEZ: Bog živi očeta, da bi še dolgo let živeli v skupni ljubezni in soglasju!

MICKA: Bog živi vse okoli, najbolj pa našo dobro Uršo!

URŠA (*se solzi*): Bog živi mladi par, naj vama skozi vse življenje božje solnce sije! (*Vsi trkajo in so veselo razpoloženi.*)

MATEVŽ (*čez nekoliko časa se vsede*): Janez, vzemi kruha in mesa, tudi ti, Koren, se ne daj prositi. (*Ponuja.*)

KOREN (*se vsede*): Bog varuj, saj mi diši. (*Micka in Janez sedita skupaj.*)

MICKA: Le po domače, Janez, zakaj se sramuješ, zdaj se moraš že privaditi.

JANEZ: Saj vidiš, da vzamem. Micka, presrečen sem, da se je tako končalo.

URŠA: No, ljudje božji, naj vam diši.

MATEVŽ: Zaradi pisma, Janez, sem hotel omeniti, kako misliš, kdaj pojdemo delat?

JANEZ: Oče, vse po vaši volji.

MATEVŽ: Da zavežemo nepotrebne jezike, bi svetoval še to sredo. Ostale podrobnosti se še itak pogovorimo, zdaj pa bodimo veseli in dobre volje. (*Pije.*)

KOREN: Bog živi!

(*Vsi križem trkajo in napivajo na zdravje.*)

Enajsti prizor.

REPLA (*med vpitjem vstopi s cajno*): Bog daj dobrega. Huš, na gorkem bi vsakdo vpil Bog živi, a zunaj se druga poje, huš.

URŠA: (*zagleda Replo in gre proti njej*): Glejte Replo, čakaj, ti lisica, ravno pravi čas si prišla.

MICKA (*zagleda Replo in gre tudi k njej*): Spravi se izpred oči, klepetulja stara, za vse dobrote, ki sem

ti jih izkazala, si se tako grdo maščevala. Sram te bodi.

JANEZ (*nežno miri Micko ter ne pusti, da se krega*).

REPLA (*nevedna*): Uh tata, kaj hočeta, ali sem kaj kri-vega storila, lepa beseda lepo mesto najde.

URŠA (*jo suva*): Kdo te je plačal in šuntal, da nam delaš sramoto?

REPLA: Sveta pomagalka, kakšni ste!

URŠA (*jo tres*): Prismojena baba, kdo ti je ukazal, da nam vse hribovske šture naprtiš in nas izpostavljaš jezikom, kakor da je naša Micka naprodaj. Od hiše, pravim!

REPLA (*vpije*): Za pet ran božjih, ali ste znoreli, Micka, spoštuj starost, če hočeš, da boš srečo imela, Urša, moja prijateljica, kaj delaš.

MATEVŽ (*vstane*): Mir pravim, danes ni časa za prepir.

REPLA: Križ božji, Matevž, saj si možak, napravi red.

URŠA: Še mahnem te po jeziku, ti klepetulja.

MATEVŽ: Tiho zdaj, sicer si ne zaslužiš, Repla, da si prestopila prag moje hiše, kaj hočem, sirota si. V bodoče se zavedaj in brzdaj jezik.

REPLA: Ali ste čudni, vsako dekle je lahko ponosno, če ima mnogo snubcev, več jih pride, laže izbira. (*Joče.*) Moj Bog, saj sem pošteno mislila, vzameš pa katerega hočeš.

KOREN: Le kisaj se, Repla, in obžaluj grehe.

REPLA: Kaj veš ti, Koren, ki ti dobro gre in lahko piješ.

MATEVŽ: Sem stopi, skesana grešnica, za pokoro izpij kozarček vina, na dobro zdravje!

REPLA: To še ni prehudo, Bog usliši in sveti Anton, pa nič ne zamerite!

VSI: Bog živi Replo, živio! (*Trkajo križem.*)

JANEZ: Bog naj živi tudi dohtarja Poljanca, njega ne smemo pozabiti, tudi on mora biti na naši ohceti, Bog ga živi!

VSI: Živio!

REPLA: Še jaz pridem na ohcet, ali bo veselo, kar pa je največ vredno: Micka je našla moža! (*Udari ob mizo — tudelsokfeiferli.*)

VSI: Živio! (*Pijo in trkajo.*)

ZASTOR.

ČETRTO DEJANJE.

Ohcet je prava dravskopoljska, v primeru, da dela odrom težkoče, se lahko črta in nadomesti s poljubnim običajem. Ista soba. Vsa okrašena z venci in po stenah s šopki. Mize so postavljene trikotno ter pokrite z belimi prtmi. Pri peči je postavljena miza za godce.

Svati naj bodo praznično oblečeni. Nevesta in družica imata enake bele obleke. Venci. Nevesta ima v rokah šopek. Ženin in drugi so v črnih kmečkih oblekah z dolgimi zimskimi suknjami (Bormos). Enake šopke na klobukih, kakor enake pripete na prsih, z dolgimi belimi in rdečimi trakovi. Ostali svatje: ženske vse odete, s svilenimi robci na glavi, moški pa v zimskih suknjah. Vsi imajo na prsih pripete majhne šopke. Anica in Ivanka imata navadni kmečki obleki ter bela predpasnika, hlapec Juri nosi moder predpasnik, Tereza navadno poselsko obleko z modrim predpasnikom. Matevž je v škornjah, ima lepo črno obleko z rdečo pentljo in se mu vidi, da je postaven in poln življenja. Godci so v navadnih poselskih oblekah. Drug (Brautführer) z okinčano litrsko steklenico in kozarček drži v rokah. Če sodeluje kaj otrok, so punčke navadno v vencih. Repla je oblečena kakor navadno, z velikim šopkom, pripetim na prsih. Vsi moški so v svetlih škornjah ter nosijo rdeče pentlje.

Veliko razburjenje, vse drvi in dela v pričakovanju, da vstopijo svati.

URŠA (*urejuje in odkazuje*): To so skrbi, toliko priprave, vsega preveč.

ANICA (*ima cel kup krožnikov, deli okrog mize, tako da ima vsak par po en krožnik*): Oh, Urša, nič se ne jezite, saj ste čakali komaj prvo ohcet, kaj pa porečejo drugi, ki imajo več otrok?

JURIJ (*nosi liter, napolnjen z vinom, deli tudi kozarce*): Ohcet mora biti, da nevesta in ženin pomnita, kdaj sta se vzela.

IVANKA (*deli okrog mize jedilni pribor*): Nič lepšega, kakor biti nevesta. Nova obleka, venec na glavi, nevoščljivi pogledi, postaven ženin, joj, to je veselo!

JURIJ (*se smeji*): Vse ženske ste enake, zakona si želite bolj kakor svetih nebes.

URŠA (*slabe volje*): Dedci pa nič boljši. No, delaj in se gibaj, da nas ne zalotijo pri prazni mizi. Anica, tam zraven neveste je prostor za dohtarja, glej da daš boljši krožnik in lepši jedilni pribor.

IVANKA: Juri, poglej, se že kaj vidi? (*Gre k oknu gledat.*)

ANICA (*razvneto*): Kaj pošiljaš tega, ki je kratkoviden.

JURIJ: Kaj veš ti, ki si sinoči na plesu s Knezovim Francetom na vse štiri padla!

ANICA: Pa ni bila moja krivda, spodrsnilo se mi je.

URŠA (*razvneto*): Tiho, pa delajte, vse preveč ste jezične. Takšna skrb, tukaj me manjka, v kuhinji me treba. Da bi imela sto rok. Alo, Jurij, gremo, gremo. (*Odideta.*)

IVANKA: Sveta nebesa, četudi je skrbi in dela, ali na ohceti je vseeno veselo.

ANICA: Joj, kako rada plešem, polko najrajši. Pa če je fest fant, to se vrtili.

IVANKA: Vse je veselo, le nevesta se mora jokati. Če se ne zdaj, se pa potem.

ANICA: Ti, kaj praviš, Micka in Janez sta res lep par!

IVANKA: Oh, da bi bila srečna vsekdar!

ANICA (*zunaj se nekaj oglasi*): Joj, nekaj se že sliši!
(*Planeta obe k oknu in gledata. Godba.*)

MATEVŽ (*prinese krožnik s soljo in koščkom kruha, v eni roki pa velik ključ*): Kaj stojita, hitimo, vsak čas so tu!

IVANKA: Še na godce sem pozabila. (*Odhiti.*)

ANICA: Oče Matevž, povejte, kako je pri Vas navada, da se vemo ravnati.

MATEVŽ (*zapovedovalno*): Glejte, da bodo svatje dobro pogoščeni! Naj ne manjka ničesar; najbolj Vas pa opozarjam, da postrežete dohtarja, on je velik prijatelj naše hiše!

JURIJ (*pridrvi, prinese vina*): Hitimo, godci se že slišijo. (*Iz daljave se sliši godba, ki polagoma prihaja vedno bliže.*)

IVANKA (*pride in prinese par krožnikov za godce*): Moj Bog, saj niti ne vemo, koliko je teh trobentačev!

ANICA (*leta*): Al' bo veselo!

URŠA (*prinese vejico za blagoslavljat svate, pri vratih je obešena blagoslovljena voda*): Ali je vse pripravljeno? (*Vsi letajo in pripravljajo. Čim bliže se sliši godba in vriskanje, tem večja razburjenost.*)

IVANKA (*pri oknu*): Ženin in nevesta sta prva, uh, kako so korajžni. (*Se zavrti in dela naprej.*)

TEREZA (*vstopi s svinjskim škafo*): Novo gospodinjo pa hočem sprejeti in počastiti.

Drugi prizor.

Godba zunaj igra poskočno polko, vriskanje. Na odru se vsi postavijo ob glavna vrata. Prvi Matevž s krožnikom. Urša z vejico, dekla s škafo, potem Jurij, za njimi Anica in Ivanka. Vrata se na široko odpro.

JANEZ (*vstopi z Micko, ki jo prinese čez hišni prag. Oba poklekmeta*).

URŠA (*pokropi*): Bog Vaju blagoslovi in sveti Florijan!
(*Si obriše solzo, poda Janezu in Micki roko.*)

MATEVŽ (*ginjeno, vznemirjeno*): Vzemita, otroka moja, pri prvem vstopu v svojo hišo, košček kruha in soli, v znamenje miru in sprave. (*Objame Micko.*)
Hčerka moja, Bog te blagoslovi, bodi dobra gospodinja, kakor si bila dober otrok! (*Jo prekriža.*)

MICKA (*joče in vstane*): Hvala, dragi oče.

MATEVŽ: In tebi, dragi ženin, izročam ključe, gospodari srečno in spoštuj svojo ženo. (*Si podasta roke in se objameta.*)

JANEZ (*vstane, ginjeno*): Srečen sem in hvaležen, oče, da sem sprejet v Vašo hišo. (*Ostali se solzijo.*)

TEREZA (*postavi pred Micko škafo*): Bog Vam daj, gospodinja, zdravje in srečo pri svinjah!

MICKA (*stopi z eno nogo v škafo ter vrže petdesetdinarski novc v škafo, poda Terezi roko, katera jo poljubi. Nato odide.*)

JURIJ (*stopi k Janezu*): Zvest hlapec sem bil očetu, zvest hočem ostati Vam. Želim srečo pri živini.

JANEZ (*mu poda roko*): Hvala, Jurij. Upam, da se bova dobro razumela.

SVATJE (*se razvrstijo: Zraven ženina na desno stran vsi fantje; zraven neveste na levo stran vsa dekleta. Na sredini oče, Urša ter starejši svatje.*)

VSA DEKLETA, ANICA in IVANKA (*obkolijo nevesto, tako da je ona na sredi, pojejo, tu in tam si obrišejo solze, dočim nevesta vedno joka*):

O čuj, Marija, tukaj zbrane,
dekleta me, prisrčno vdane,
sestro k poroki smo spremile,
da skupaj z njo bi za slovo
še enkrat vroče prav molile,
voščile iz srca ji to:
O draga sestra, bodi srečna,
Naj sreča bo ti tudi večna!

IVANKA (*poda roko*): V imenu vseh deklet, ki smo te rade imele, ti želimo srečo, zdravje in božji blagoslov.

MICKA (*objame vsako, se zahvaljuje*): Hvala!

MATEVŽ: Dragi moji svatje, potrudite se k naši mizi. Hoj, oča starešina, naprej! (*Godba igra.*)

Tretji prizor.

Godci igrajo. Drug in družica ponujata domačim sv. Janža vino, delita kozarček najprej očetu, Urši, Juriju, Anici in Ivan-ki. Matevž in Urša odkazujeta prostore, nevesta in ženin na sredini, zraven prazen prostor za doktorja, na eni strani drug in družica in ostali svatje.

Godci tako dolgo godejo, da zaslišijo glas, trkanje ob koza-rec, potem šele utihnejo. Ivanka in Anica hitita s prinašanjem različnih jestvin. Jurij pazi, da je vedno dovolj vina na mizi.

KOREN (*trka ob kozarček, mir*): Po naši stari navadi naj nam Bog blagoslovi jedi in pijačo, katero nam ponuja dobra hiša Matevževa. Bog živi!

VSI: Bog živi!

Godci zaigrajo tuš, sliši se ropotanje nožev in vilic.
Matevž hodi okrog in ponuja.

URŠA (*tudi ponuja*): No, botra Katra, kar po domače,
itd.

PRVI GODEC (*pride na sredo sobe, s komičnim povdankom deklamira*):

Bog Vam blagoslovi, svatje mili,
ki ste se zbrali v velikem številu!
Vsi ste se za mizo vsedli,
pazite, da ne boste vse sami pojedli!
Godec ni konj,
da bi Vam piskal zastonj!

(*Ostali godci zaigrajo tuš.*)

DRAŠKOVIČ (*resno, trka ob kozarec, povdarno*):

Ni večjih požeruhov
od godčevskih trebuhov.
Šest puranov, cela krava —
to požre, pa prav', da strada.

(*Vse se smeji, godci zaigrajo tuš.*)

ANICA (*prinese jedil za godce, se prismeji, korajžno*):

No, godci, korajžni, založite
si vinca natočite!
Naj vam piska klarinet,
polk poskočnih kar devet!

(*Se smeji na vse grlo, ostali svatje dajo duška, da je dobro povedala.*)

GODEC: Živijo deklič, bolj boš gledala na godce in
prazne želodce, hitreje se omožiš. (*Godci tuš. Vse se smeji.*)

MATEVŽ (*pri oknu*): Čudim se, da ni dohtarja, saj mi je vendar tako trdno obljubil, da pride.

KOREN (*jé in govori*): Kaj ti hoče dohtar, dolgočasil bi se! Kje je taka gospoda za kmečko ohcet?

MATEVŽ: Kako je domač, priprost, rečem vam dobričina. Kar vesel bi bil, če bi vstopil. Kaj praviš ženin?

JANEZ (*v zadregi*): Najbrž je kam poklican in se ne more odzvati povabilu.

Četrty prizor.

REPLA (*vstopi, vpije na ves glas, na rokah ima cajno, na prsih velik šopek, leta okrog mize*): Bog živi vse okoli, (*se ustavi pri nevesti*) nevesto pa najbolj. (*Stiska Janezu in Micki roke ter želi srečo.*)

PRVI GODEC: Živijo Repla! Živijo naša šmuglarca itd. (*Zaigrajo tuš.*)

VSI (*se smejiyo in trkajo križem s kozarci*): Bog naj jo živi!

URŠA: Repla, kar domača se napravi, vzemi, na pij in jej!

REPLA (*veselo*): Nikjer me ne manjka, grem, četudj nisem povabljena. (*Vzame, na široko jé in pije ter hodi okrog mize.*)

DRAŠKOVIČ (*vstane, trka na kozarec, veličastno, vse je tiho*): Dragi svatje! Kakor je svete Tri kralje spremljala zvezda vodnica, da so našli novorojeno dete, tako je nas zvezda pripeljala v gostoljubno hišo očeta Matevža. V dokaz zahvale, pri tako polni mizi dobrot, Vam, dragi svatje, kličem vsi za menoj: Bog živi našega hišnega gospodarja!

GODCI (*zaigrajo tuš*).

VSI SVATJE (*kozarce v rokah in trkajo z Matevžem*):
Bog živi, živijo, na mnoga leta itd.

DRAŠKOVIČ (*stoji zopet, trka na kozarec*): In ista zvezda je zasijala in pokazala pot našemu mlademu ženinu, da je našel in izbral nam tako drago nevesto. (*Vzame kozarec sv. Janža vina, dvigne kozarec.*) Kakor je svetega Janža vino čisto kot kristal, tako naj v neskaljeni sreči uživata zakonski stan. Iz vseh grl naj zadoni: Bog živi ženina in nevesto!

GODCI (*zaigrajo trikratni tuš*).

SVATJE (*vstajo in hodijo trkat z ženinom in nevesto*):
Bog živi, Bog daj srečo in kup otrok itd.

KOREN (*vstane*): Bog naj živi tudi botro Katro, ki je pri svetem krstu ženina držala in mu je ime Janez dala.

GODCI (*tuš*).

VSI SVATJE (*hitijo s Katro trkat*): Bog živi itd.

KOREN (*potrka na kozarec*): Bog naj živi našo Uršo, hišno gospodinjo, ki je skuhala mehko, da bomo jedli lahko.

VSI (*trkajo*): Živijo!

KOREN: Ker nas je veliko krdelo, zato ne bom vsakemu posebej napival, bodite luštni in veseli, vsi suhi in debeli! Bog Vas naj živi! (*Godci tuš, vsi križem trkajo in vpijejo, *vriskanje itd.*)

IVANKA in ANICA (*stopita na sredo sobe, v rokah kozarce, začneta peti, vsi pomagajo*):

Tristo kapljic,
tristo let,
Bog nam daj na svet živet'!
Živijo, oj živijo, živijo, oj živijo!

Naj bo stara,
al' pa mlada,
vsaka ima fanta rada!
Živijo, oj živijo, živijo, oj živijo!

(Repla naj na koncih dolgo vleče.)

DRUGI GODEC (*ima cunjo s sajami namazano, skriva*): Repla, ti moja Repla, rajši te imam, kakor svoje srce na gnojnih vilah. Pridi no sem, pa hitro!

REPLA (*na široko je in se dela nevedno*): Kaj bi rad, Miha?

DRUGI GODEC: Kakšna pa si po obrazu, vsa črna in mastna? Ali te ni sram?

REPLA: Ni mogoče? Ježeš, daj popraviti, daj pomagat, da ne delam sramote!

DRUGI GODEC (*maže s cunjo po obrazu, da je vsa črna, zasučje Replo k svatom in zavpije*): Bog živi našega zamorca iz Afrike!

SVATJE (*se smeji, vpijejo*): Bog živi, Repla, kakšna si, zamorska kraljica, (*itd.*).

REPLA (*leta okrog, ne ve, zakaj se smeji, vendar opazi čez nekaj časa, da je črna, gre k muzikantu in ga bije s pestmi in vpije*): Grdoba, grd si kakor smrtni greh, vse se te boji, da te ni sram, fej! (*Odide sramežljivo.*)

Godci zaigrajo okroglo polko. Drug in družica gresta najprej plesat, ostali za njima, le nevesta in ženin ostaneta za mizo. Vriskanje med plesom, vihtenje belih žepnih robčkov, vpitje:
hop, hop, luštno je itd.

MATEVŽ (*hodi vznemirjeno od okna do vrat, ker pričakuje dohtarja*): Godci, pazite, da se predolgo ne pleše!

Drug in družica izgineta med plesom iz sobe, enako Ivanka in Anica. Ostali, ko izplešejo, se ponovno vsedejo okrog mize.

Peti prizor.

URŠA in MATEVŽ (*ponujata jedi*).

JANEZ in MICKA (*zamišljena*).

Zunaj vriskanje in smeh.

MATEVŽ (*zasliši, razburjen, gre naglo k glavnim vratom*): Janez, Micka, ali slišita, dohtar je prišel.

URŠA: Tudi jaz si ga želim, čutim se bolna.

Šesti prizor.

REPLA (*vstopi pri zadnjih besedah*): Da te ozdravi, kakor Micko! (*Uvidi, da je rekla preveč, se udari po jeziku.*)

PRVI GODEC: Tiho, zamorska kraljica!

REPLA (*mu pokaže dolg jezik, gre za mizo in jé*).

Godci zaigrajo valček. Zunaj vriskanje in smeh. Drug in družica prineseta okinčan kolač, plešeta po taktu godbe. Če je več kolačev ali pa tort, naj se čim večja družba tega plesa udeleži, toda le s pogojem, da ima vsak nekaj v rokah. Vriskanje, smeh. Ostali svatje imajo v rokah kozarce in po taktu godbe se zibljejo vsi za mizo. Veselo razpoloženje.

Godci ne predolgo. Drug, družica in ostali razdelijo kolače po mizah, glavni kolač, to je okinčana štruca, dá drug pred ženina in nevesto.

DRUG: Sprejmita, ženin in nevesta, dete svoje,
naj vama cele noči poje! (*Godci tuš.*)

PRVI GODEC: Za kazen in za vajin greh, je prišlo dete na svet! (*Godci tuš, vsi vpijejo živijo.*)

IVANKA in ANICA (*pojeta, ostali vsi za njima*):

Ena kupica
sladkega vinčeka
sem in tja po mizi
je špansirala.
O le, ženin ti,
čisto ven ga spij,
pa si drugega nalij!

(*Vse trka z ženinom.*)

Refrain:

O le, nevesta ti,
čisto ga itd.

(*Vse trka z nevesto.*)

(*Pesem se ponovi v drugo, le da se naziva očeta, pri refrainu pa Uršo.*)

MATEVŽ (*razburjeno*): Kako smo veseli, škoda, da ni dohtarja. Ali potrebuje časti, mogoče mu je preslaba naša družba. Kaj praviš, Janez?

JANEZ (*boječe*): Oče, pomirite se, dohtar ne bo prišel!

MATEVŽ: Kako veš ti, da ne bo prišel. Saj mi je vendar obljubil. Nočem poznejših očitkov, prijatelj je moj, dolžnost moja je, da pošljem voz. V mesto ni taka daljava, on mora priti. Alo, Jurij! (*Kliče zelo razburjeno Jurija.*)

MICKA (*vstane, boječe*): Oče, čemu to, saj brez njega smo itak dobre volje.

MATEVŽ (*zapovedovalno*): Micka, pomisli, on je tvoj dohtar in moj prijatelj! Alo, Jurij, dohtar mora priti! Jurij, hitro napreži!

JURIJ (*vstopi*): Takoj, oče. Samo ne vem, kam ter kje stanuje.

MATEVŽ (*močno razburjen*): Šment in plent, saj res, Janez, povej, — ti pordevaš, ti si v zadregi, Micka, govori!

JANEZ (*proseče*): Oče, odpustite, poslužila sva se zvi-jače. Dohtar Poljanec ni bil nihče drugi nego jaz.

MATEVŽ (*ogorčeno*): In ti, Micka?

MICKA (*prihiti k njemu, joka in pade na kolena*): Dragi oče, prvič v življenju sem vas nalagala. Na kolenih vas prosim odpuščanja. (*Vsi svatje strmé zasledujejo prizor, grobna tišina.*)

MATEVŽ: Nalagala, na tako podel način. V poštenosti so mi osiveli lasje in sreča mi je bila naklonjena. Kaj čaka vaju; greh, ki sta ga storila, bo rodil prokletstvo in nikdar ne bosta srečna! Proč od mene!

KOREN: Matevž, pomiri se! (*Dražkovič in botra Katra ga mirita.*)

JANEZ (*pomirjevalno*): Oče, brez očitkov, mar se ne spominjate mržnje, ki ste jo gojili proti meni. Ali ni Micka upravičena biti v življenju srečna? Če je ljubezen vzknila med nama, to še ni zločin. V svesti si, da nama Bog tega ne bo zameril, sva se poslužila zvi-jače. Moja žena je, zanjo dam življenje. (*Gre k Micki in jo dvigne.*) Oče, prosiva vas odpuščanja.

MATEVŽ: Preden se to zgodi, je treba dobro premisliti.

MICKA (*proseče*): Oče, dragi oče, odpustite!

KOREN (*pomirjevalno*): Matevž, bodi pravičen! Kar je zvezano pred Bogom, drži! Ne preostaja ti drugega. Udaj se v usodo, pa vesel bodi, da vidiš Micko siččno!

KATRA: Še ponosen si lahko, da si dobil tako brihtnega zeta, on ni zastonj hodil v guminazijo.

REPLA: Jaz sem koj vedela, da nekaj ni v redu. Križ božji takšne ungariš bolezni še ni pogruntal noben dohtar.

DRAŠKOVIČ: Matevž, udaj se! Kaj hočeš sam na gruntu. Za delo so mladi, stari pa za počitek.

URŠA: Micka, čemu solze? Kdo ti to zameri? No, Matevž, ne bodi trdosrčen! Bog ve, kakšne si pa ti uganjal?

REPLA: Saj res, Matevž, se spominjaš, kakšen si bil, ko si bil še mlad? Vedno si hodil pod moje okence. Še prstan si mi dal. (*Pokaže star prstan.*) Hočeš še več, prav vse bom povedala.

VSI (*silijo v Matevža ter prosijo, naj jima odpusti.*)

MATEVŽ: Dobro, odpuščam, pa le pod enim pogojem. Za kazen, otroka moja, se preselim na Janezovo posestvo ter vzamem Uršo za ženo.

VSI: Živijo! (*Godci zaigrajo tuš, častitanje.*)

URŠA (*neskončno veselo*): O sveta nebesa, Matevž! Dvanajst let sem čakala. Pošteno sem si to zaslužila.

MATEVŽ (*objame Uršo*): Moja boš! Tri dni ne gremo domov! Bodimo veseli in dobre volje. Vse je odpuščeno, vse pozabljeno ter na veselo svidenje na moji ohceti! (*Podaja roke Micki in Janezu.*)

JANEZ: Bog živi našega očeta in mater Uršo!

VSI: Živijo! (*Godci zaigrajo tuš, potem okroglo polko.*)

*Vse pleše, nevesta in ženin, Matevž in Urša itd.
Repla pleše sama s kozarcem vina na glavi.)*

ZASTOR.

K O N E C.

